

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ**

**«ԴԱՏԱԽԱՂՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ
ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 1. «Դատախազության մասին» 2017 թվականի նոյեմբերի 17-ի ՀՕ-198-Ն օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 23-րդ հոդվածի՝

1) 3-րդ մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

« 3. Որակավորման հանձնաժողովը կազմված է ինն անդամից, իսկ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակի համալրման նպատակով անցկացվող բաց մրցույթի դեպքում՝ տասնմեկ անդամից: Որակավորման հանձնաժողովի կազմի մեջ են մտնում արդարադատության ակադեմիայի ռեկտորը, գլխավոր դատախազի կողմից նշանակվող գլխավոր դատախազի մեկ տեղակալ, չորս դատախազ և երեք իրավաբան-գիտնական, իսկ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակի համալրման նպատակով անցկացվող բաց մրցույթի դեպքում՝ նաև երկու փորձագետ, որոնք նշանակվում են գլխավոր դատախազի կողմից: Փորձագետները պետք է ունենան ապօրինի ակտիվների վերադարձի ոլորտում գիտական կամ պրակտիկ աշխատանքի կամ կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության առնվազն երեք տարվա փորձառություն: Որակավորման հանձնաժողովը ղեկավարում է գլխավոր դատախազի տեղակալը:».

2) 5-րդ մասում «երեք տարի ժամկետով» բառերից հետո լրացնել «բացառությամբ երկու փորձագետների, որոնք նշանակվում են մեկ տարի ժամկետով» բառերը:

Հոդված 2. Օրենքի 29-րդ հոդվածում՝

1) 1-ին մասը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 4-րդ կետով.

«4) «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցի հարուցումը:».

2) 2-րդ մասը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 3-րդ կետով.

«3) «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա իրականացված ուսումնասիրության արդյունքներով առկա են գույքի բռնագանձման հայց հարուցելու հիմքեր:»:

3) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 8-րդ մասով.

«8. Եթե սույն հոդվածով սահմանված են այլ կարգավորումները, քան «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով, ապա ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման քաղաքացիական գործի հարուցումը և

քննությունն իրականացվում են «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով սահմանված կարգով:»:

Հոդված 3. Օրենքի 33-րդ հոդվածի՝

- 1) 1-ին մասում «25» թիվը փոխարինել «22» թվով.
- 2) 1-ին մասի 5-րդ կետն ուժը կորցրած ճանաչել.
- 3) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 2-րդ մասով.

«2. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման դատախազ կարող է նշանակվել առնվազն երկու տարվա իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքային փորձ ունեցող անձը:»:

Հոդված 4. Օրենքի 36-րդ հոդվածում՝

- 1) 1-ին մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ

«1. Գլխավոր դատախազի տեղակալ կարող է նշանակվել սույն օրենքի 33-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված պահանջները բավարարող, միայն Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող, բարձր մասնագիտական որակներ և բարձրագույն իրավաբանական կրթություն ստանալուց հետո իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքի առնվազն յոթ տարվա փորձառություն ունեցող անձը: Գլխավոր դատախազի տեղակալ չի կարող նշանակվել այն անձը, ով նախկինում դատախազի, դատավորի կամ քննիչի (քննչական բաժնի պետի, քննչական մարմնի ղեկավարի) պաշտոնից ազատվել է կարգապահական տույժի կիրառման արդյունքում:»:

- 2) 2-րդ մասն ուժը կորցրած ճանաչել.

- 3) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 11-րդ մասով.

«11. Սույն հոդվածով սահմանված կարգավորումները չեն կիրառվում «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթների ոլորտը համակարգող գլխավոր դատախազի տեղակալի նշանակման գործընթացի նկատմամբ, բացառությամբ սույն օրենքով նախատեսված դեպքերի:»:

Հոդված 5. Օրենքի 38-րդ հոդվածում

- 1) 10-րդ մասի 1-ին կետը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«1) վերջին հինգ տարվա ընթացքում ունի դատավորի, դատախազի, քննիչի (քննչական բաժնի պետի, քննչական մարմնի ղեկավարի) պաշտոններում կամ փաստաբանական գործունեության առնվազն երեք տարվա ընդհանուր՝ իրար փոխլրացնող, մասնագիտական աշխատանքի ստաժ կամ»:

2) 2-րդ կետում «առնվազն չորս» բառերը փոխարինել «առնվազն երեք» բառերով.

- 3) լրացնել նոր՝ 10.1-րդ մաս՝ հետևյալ բովանդակությամբ.

«10.1. Սույն հոդվածի 10-րդ մասով սահմանված՝ արդարադատության ակադեմիայում ուսումնառության դասընթացներից ազատվելու հիմքերը չեն տարածվում սույն օրենքի 38.1-րդ հոդվածով սահմանված՝ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկված անձանց նկատմամբ:»:

Հոդված 6. Օրենքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 38.1-րդ հոդվածով.

«Հոդված 38.1. Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման հարցերով զբաղվող ստորաբաժանման դատախազների և այդ ոլորտը համակարգող՝ գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակի կազմումը

1. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների և այդ ոլորտը համակարգող՝ գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակների համալրման նպատակով անցկացվում է բաց մրցույթ՝ սույն օրենքի 38-րդ հոդվածի 2-9-րդ մասերով նախատեսված բաց մրցույթի անցկացման կանոններով: Մրցույթի կազմակերպման կարգը սահմանվում է գլխավոր դատախազի հրամանով:

2. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների կամ այդ ոլորտը համակարգող գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկվելուն հավակնող անձը սույն օրենքի 38-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված փաստաթղթերի հետ միասին ներկայացնում է նաև «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքով նախատեսված բարեվարքության վերաբերյալ լրացված հարցաթերթիկ (այսուհետ՝ բարեվարքության վերաբերյալ հարցաթերթիկ): Որակավորման հանձնաժողովի նախագահը բարեվարքության վերաբերյալ հարցաթերթիկը մեկօրյա ժամկետում ներկայացնում է Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով՝ երկշաբաթյա ժամկետում խորհրդատվական եզրակացություն ստանալու նպատակով: Որակավորման հանձնաժողովի նախագահը եզրակացությունը ստանալուց հետո այն տրամադրում է որակավորման հանձնաժողովի անդամներին՝ որակավորման հանձնաժողովի նիստից առնվազն երեք օր առաջ: Թեկնածուի վերաբերյալ որակավորման հանձնաժողովի դրական եզրակացության դեպքում Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովից ստացված խորհրդատվական եզրակացությունը տրամադրվում է նաև գլխավոր դատախազին:

3. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթների ոլորտը համակարգող՝ գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակի համալրման նպատակով անցկացվում է բաց մրցույթ, իսկ թեկնածուներն ընտրվում են որակավորման հանձնաժողովի կողմից՝ բաց քվեարկությամբ, որակավորման հանձնաժողովի անդամների առնվազն ութ ձայնով ընդունված որոշմամբ: «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթների ոլորտը համակարգող գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածուի նկատմամբ կիրառվում են սույն օրենքի 36-րդ հոդվածի 1-ին, 4-րդ, 6-րդ մասերով սահմանված պահանջները, իսկ բաց մրցույթի անցկացման վրա տարածվում են սույն օրենքի 36-րդ հոդվածի 7-րդ և 8-րդ մասերի, 38-րդ հոդվածի 2-րդ և 5-րդ մասերի պահանջները: Որակավորման հանձնաժողովի կողմից թեկնածուներ ընտրության ժամանակ սույն օրենքի 38-րդ հոդվածի 7-րդ մասով սահմանված ստուգման ենթակա հանգամանքների հետ միասին հանձնաժողովի անդամները հաշվի են առնում նաև հայտատուի վերաբերյալ Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի տրամադրած բարեվարքության վերաբերյալ խորհրդատվական եզրակացությունը:

4. Ըստ անհրաժեշտության, գլխավոր դատախազի հրամանով կարող է անցկացվել «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման թափուր հաստիքների կամ սույն հոդվածով նախատեսված թեկնածությունների ցուցակների համալրման նպատակով մրցույթ:

5. Այն հայտատուների թեկնածությունները, որոնց վերաբերյալ որակավորման հանձնաժողովը տալիս է դրական եզրակացություն, ներկայացվում են գլխավոր դատախազին սույն հոդվածով նախատեսված թեկնածությունների ցուցակներում ընդգրկելու նպատակով: «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթների ոլորտը համակարգող գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկելու համար գլխավոր դատախազին ներկայացվում են հանձնաժողովի կողմից առավելագույն ձայներով դրական եզրակացություն ստացած երեք հայտատուները: Ցուցակներում հայտատուին չընդգրկելու վերաբերյալ գլխավոր դատախազը կայացնում է պատճառաբանված որոշում, որը հայտատուն կարող է բողոքարկել դատական կարգով: Եթե «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակը համալրելու նպատակով անցկացվող բաց մրցույթների արդյունքներով առնվազն վեց թեկնածու չի ստանում դրական եզրակացություն կամ գլխավոր դատախազը ցուցակի մեջ ընդգրկում է վեցից պակաս թեկնածուների կամ գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակում չի ընդգրկվում առնվազն մեկ թեկնածու, ապա անցկացվում է լրացուցիչ բաց մրցույթ՝ սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված թեկնածությունների համապատասխան ցուցակը համալրելու նպատակով:

6. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկված անձն արդարադատության ակադեմիայում անցնում է համապատասխան ուսուցում:

7. Սույն օրենքի 40-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված հիմքերի առկայության դեպքում թեկնածուն հանվում է սույն հոդվածով նախատեսված թեկնածությունների ցուցակներից:

Հոդված 7. Օրենքի 39-րդ հոդվածում՝

1) 3-րդ մասում «առաջխաղացման ցուցակում» բառերից հետո ավելացնել «բացառությամբ սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված դեպքի» բառերը:

2) 4-րդ մասում «առաջխաղացման ցուցակում» բառերից հետո ավելացնել «բացառությամբ սույն հոդվածի 7-րդ մասով սահմանված դեպքի,» բառերը:

3) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 6-րդ, 7-րդ, 8-րդ և 9-րդ մասերով.

«6. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի պաշտոնում նշանակվելու համար կազմվում է ծառայողական առաջխաղացման առանձին ցուցակ, որը կազմվում է «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների

թեկնածությունների ցուցակի համալրման նպատակով անցկացվող բաց մրցույթի նպատակով կազմված որակավորման հանձնաժողովի կողմից սույն օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով սահմանված կարգով:

7. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի տեղակալի պաշտոնում նշանակվելու համար կազմվում է ծառայողական առաջխաղացման առանձին ցուցակ, որը կազմվում է «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակի համալրման նպատակով անցկացվող բաց մրցույթի նպատակով կազմված որակավորման հանձնաժողովի կողմից սույն օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով սահմանված կարգով:

8. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված առաջխաղացման ցուցակում կարող է ընդգրկվել «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման կազմում առնվազն մեկ տարի որպես ստորաբաժանման ղեկավարի տեղակալ կամ առնվազն երկու տարի որպես նույն ստորաբաժանման դատախազ աշխատած, կարգապահական տույժ չունեցող անձը:

9. Սույն հոդվածի 7-րդ մասով սահմանված առաջխաղացման ցուցակում կարող է ընդգրկվել «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման կազմում առնվազն մեկ տարի որպես դատախազ աշխատած, կարգապահական տույժ չունեցող անձը:

Հոդված 8. Օրենքի 42-րդ հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 5-րդ մասով.

«5. Սույն հոդվածով սահմանված կարգավորումները չեն գործում «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի, ղեկավարի տեղակալի և դատախազների պաշտոններում նշանակման դեպքերում: Եթե անձը դատախազության համակարգում առաջին անգամ պաշտոնի է նշանակվել «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման կազմում, ապա չի կարող տեղափոխվել այլ ստորաբաժանում՝ առանց սույն օրենքի 38-րդ հոդվածով նախատեսված ընթացակարգերի պահպանման:»:

Հոդված 9. Օրենքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 42.1-րդ հոդվածով.

«Հոդված 42.1. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի, ղեկավարի տեղակալի և դատախազների, ինչպես նաև և այդ ոլորտը համակարգող՝ գլխավոր դատախազի տեղակալի պաշտոններում նշանակման կարգը.

1. Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման ոլորտը համակարգող՝ գլխավոր դատախազի տեղակալի պաշտոնում նշանակում է գլխավոր դատախազը՝ սույն օրենքով սահմանված կարգով ձևավորված այդ ոլորտը համակարգող

գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկված անձանց թվից:

2. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի պաշտոնում առաջին անգամ պաշտոնի է նշանակում գլխավոր դատախազը սույն օրենքի 38.1-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկված և արդարադատության ակադեմիայում համապատասխան ուսուցումն ավարտած անձանց թվից: Տվյալ պաշտոնում հաջորդ նշանակումները կատարվում են գլխավոր դատախազի կողմից սույն օրենքի 39-րդ հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված առաջխաղացման ցուցակում ընդգրկված անձանց թվից: «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի պաշտոնը և սույն օրենքի 39-րդ հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված առաջխաղացման ցուցակը թափուր լինելու դեպքում տվյալ պաշտոնում նշանակումը կատարվում է գլխավոր դատախազի կողմից սույն մասի 1-ին նախադասությամբ սահմանված կարգով:

3. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի տեղակալի պաշտոնում առաջին անգամ պաշտոնի է նշանակում գլխավոր դատախազը սույն օրենքի 38.1-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկված և արդարադատության ակադեմիայում համապատասխան ուսուցումն ավարտած անձանց թվից: Տվյալ պաշտոնում հաջորդ նշանակումները կատարվում են գլխավոր դատախազի կողմից սույն օրենքի 39-րդ հոդվածի 7-րդ մասով սահմանված առաջխաղացման ցուցակում ընդգրկված անձանց թվից:

4. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման դատախազների կազմում պաշտոններում պաշտոնի է նշանակում գլխավոր դատախազը սույն օրենքի 38.1-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով կազմված դատախազների թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկված և արդարադատության ակադեմիայում համապատասխան ուսուցումն ավարտած անձանց թվից:»:

Հոդված 10. Օրենքի 54-րդ հոդվածում՝

1) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 1.1-րդ մասով.

«1.1 Սույն հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով սահմանված տույժը չի կարող կիրառվել առաջին անգամ դատախազի պաշտոնը «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման կազմում դատախազի պաշտոն զբաղեցնող անձանց նկատմամբ: Սույն օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով սահմանված պաշտոնների խմբում ընդգրկված դատախազների նկատմամբ սույն հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով սահմանված տույժի կիրառման արդյունքում վերջիններս չեն կարող նշանակվել «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման կազմում :»:

2) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր 6-րդ մասով.

«6. «Պաշտոնից ազատում» կարգապահական տույժը «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի և դատախազների նկատմամբ կարող է կիրառվել նաև ՀՀ գլխավոր դատախազի նախաձեռնությամբ կամ ՀՀ գլխավոր դատախազի՝ ոլորտը համակարգող տեղակալի պատճառաբանված զեկուցագրի հիման վրա, որով հիմնավորվում է նշված անձի կողմից իր գործառույթների տևական ժամանակով չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարումը, որի արդյունքում ստորաբաժանման առջև դրված նպատակները և խնդիրները արդյունավետորեն չեն իրականացվել:»:

Հոդված 11. Օրենքի 57-րդ հոդվածի 9-րդ մասում «կարգապահական տույժի տեսակը» բառերից հետո լրացնել «բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կարգապահական խախտումը վերաբերում է «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման դատախազներին, որոնց նկատմամբ կարող է նշանակվել սույն օրենքի 54-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ից 3-րդ կետերով նախատեսված տույժերից որևէ մեկը:» բառերով:

Հոդված 12. Օրենքի 59-րդ հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 6-րդ մասով.

«6. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանումից ՀՀ դատախազության համակարգի այլ ստորաբաժանումներ կամ հակառակը գործուղումներ չեն թույլատրվում:»:

Հոդված 13. Օրենքի 60-րդ հոդվածում

1) վերնագրում «ցածր» բառը փոխարինել «այլ» բառով,

2) 1-ին մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«1. Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազը դատախազին կարող է փոխադրել սույն օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված միևնույն աստիճանակարգություն ունեցող այլ պաշտոնի՝ առանց վերջինիս համաձայնության, բացառությամբ սույն հոդվածի 1.1-րդ մասով սահմանված դեպքերի: Դատախազին չի կարելի իր զբաղեցրած պաշտոնից ցածր պաշտոնի փոխադրել, բացառությամբ սույն հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված դեպքերի:»:

3) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 1.1-րդ մասով.

«1.1 Սույն օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված՝ միևնույն աստիճանակարգություն ունեցող այլ պաշտոնի փոխադրում չի թույլատրվում առաջին անգամ դատախազի պաշտոնը «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման դատախազների պաշտոններում զբաղեցրած անձանց և սույն օրենքի 38.1-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով կազմված դատախազների թեկնածությունների ցուցակում չընդգրկված անձանց՝ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանումից ՀՀ դատախազության համակարգի այլ ստորաբաժանում կամ հակառակը փոխադրումների դեպքերում: Նման դեպքերում պաշտոնների նշանակումը կատարվում է սույն օրենքի 38-42.1-րդ հոդվածներով սահմանված կարգով:»:

Հոդված 14. Անցումային դրույթներ

1. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

2. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման դատախազներ, ինչպես նաև այդ ոլորտը համակարգող՝ գլխավոր դատախազի տեղակալ նշանակելու նպատակով Օրենքի 38.1-րդ հոդվածով նախատեսված առաջին բաց մրցույթն անցկացվում է և նույն հոդվածով նախատեսված թեկնածությունների ցուցակը կազմվում է «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքն ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող քառասուն օրվա ընթացքում:

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

ՆԱԽԱԳԻԾ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

«ԴԱՏԱԽԱՂՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՅՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. ~~Հայաստանի Հանրապետության~~ «Դատախազության մասին» 2017 թվականի նոյեմբերի 17-ի ՀՕ-198-Ն օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 23-րդ հոդվածի՝

1) 3-րդ մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

« 3. Որակավորման հանձնաժողովը կազմված է ինն անդամից, իսկ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակի համալրման նպատակով անցկացվող բաց մրցույթի դեպքում՝ տասնմեկ անդամից: Որակավորման հանձնաժողովի կազմի մեջ են մտնում արդարադատության ակադեմիայի ռեկտորը, գլխավոր դատախազի կողմից նշանակվող գլխավոր դատախազի մեկ տեղակալ, չորս դատախազ և երեք իրավաբան-գիտնական, իսկ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակի համալրման նպատակով անցկացվող բաց մրցույթի դեպքում՝ նաև երկու փորձագետ, որոնք նշանակվում են գլխավոր դատախազի կողմից: Փորձագետները պետք է ունենան ապօրինի ակտիվների վերադարձի ոլորտում գիտական կամ պրակտիկ աշխատանքի կամ կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության առնվազն երեք տարվա փորձառություն: Որակավորման հանձնաժողովը ղեկավարում է գլխավոր դատախազի տեղակալը:».

2) 5-րդ մասում «երեք տարի ժամկետով» բառերից հետո լրացնել «բացառությամբ երկու փորձագետների, որոնք նշանակվում են մեկ տարի ժամկետով» բառերը:

Հոդված 2. Օրենքի 29-րդ հոդվածում՝

4) 1-ին մասը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 4-րդ կետով.

«4) «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցի հարուցումը»:

5) 2-րդ մասը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 3-րդ կետով.

«3) «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա իրականացված ուսումնասիրության արդյունքներով առկա են գույքի բռնագանձման հայց ներկայացնելու հարուցելու հիմքեր»:

6) հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 8-րդ մասով.

«8). Եթե սույն հոդվածով սահմանված են այլ կարգավորումները, քան «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով, ապա ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման քաղաքացիական գործի հարուցումը և քննությունն իրականացվում են «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով սահմանված կարգով»:

Հոդված 23. Օրենքի 33-րդ ~~հոդվածում~~ ~~կատարել~~ ~~հետևյալ~~ ~~լրացումները~~ ~~հոդվածի՝~~

4) 1-ին մասում «25» թիվը փոխարինել «22» թվով.

5) 1-ին մասի 5-րդ կետում «երկու տարվա փորձառություն» բառերից հետո կետն ուժը կորցրած ճանաչել.

լրացնել ~~« բացառությամբ սույն հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված դեպքի» բառերը:~~

4) 2) լրացնել 2-րդ մաս՝ հետևյալ բովանդակությամբ՝ նոր՝ 2-րդ մասով.

«2. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման դատախազ կարող է նշանակվել առնվազն հինգերկու տարվա իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքային փորձ ունեցող անձը»:

Հոդված 3. ~~Օրենքում լրացնել 38.4. Օրենքի 36-րդ հոդվածում՝~~

4) 1-հոդված՝ 1-ին մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ

«1. Գլխավոր դատախազի տեղակալ կարող է նշանակվել սույն օրենքի 33-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված պահանջները բավարարող, միայն Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող, բարձր մասնագիտական որակներ և բարձրագույն իրավաբանական կրթություն ստանալուց հետո իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքի առնվազն յոթ տարվա փորձառություն ունեցող անձը: Գլխավոր դատախազի տեղակալ չի կարող նշանակվել այն անձը, ով նախկինում դատախազի, դատավորի կամ քննիչի (քննչական բաժնի պետի, քննչական մարմնի ղեկավարի) պաշտոնից ազատվել է կարգապահական տույժի կիրառման արդյունքում»:

5) 2-րդ մասն ուժը կորցրած ճանաչել.

4) 6) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ՝ նոր՝ 11-րդ մասով.

«Հոդված 38.1. 11. Սույն հոդվածով սահմանված կարգավորումները չեն կիրառվում «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման հարցերով զբաղվող ստորաբաժանման համալրման նպատակով անցկացվող բաց մրցույթը մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթների ոլորտը համակարգող գլխավոր դատախազի տեղակալի նշանակման գործընթացի նկատմամբ, բացառությամբ սույն օրենքով նախատեսված դեպքերի»:

1. Հոդված 5. Օրենքի 38-րդ հոդվածում

1) 10-րդ մասի 1-ին կետը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«1) վերջին հինգ տարվա ընթացքում ունի դատավորի, դատախազի, քննիչի (քննչական բաժնի պետի, քննչական մարմնի ղեկավարի) պաշտոններում կամ փաստաբանական գործունեության առնվազն երեք տարվա ընդհանուր՝ իրար փոխլրացնող, մասնագիտական աշխատանքի ստաժ կամ»:

2) 2-րդ կետում «առնվազն չորս» բառերը փոխարինել «առնվազն երեք» բառերով.

3) լրացնել նոր՝ 10.1-րդ մաս՝ հետևյալ բովանդակությամբ.

«10.1. Սույն հոդվածի 10-րդ մասով սահմանված՝ արդարադատության ակադեմիայում ուսումնառության դասընթացներից ազատվելու հիմքերը չեն տարածվում սույն օրենքի 38.1-րդ հոդվածով սահմանված՝ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների **ցուցակում ընդգրկված անձանց նկատմամբ:**»:

Հոդված 6. Օրենքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 38.1-րդ հոդվածով.

«Հոդված 38.1. Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման հարցերով զբաղվող ստորաբաժանման դատախազների և այդ ոլորտը համակարգող՝ գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակի կազմումը

1. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների և այդ ոլորտը համակարգող՝ գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակների համալրման նպատակով անցկացվում է բաց մրցույթ՝ սույն օրենքի 38-րդ հոդվածով հոդվածի 2-9-րդ մասերով նախատեսված բաց մրցույթի անցկացման կանոններով: Մրցույթի կազմակերպման կարգը սահմանվում է գլխավոր դատախազի հրամանով:

2.2. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների կամ այդ ոլորտը համակարգող գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկվելուն հավակնող անձը սույն օրենքի 38-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված փաստաթղթերի հետ միասին ներկայացնում է նաև «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքով նախատեսված բարեվարքության վերաբերյալ լրացված հարցաթերթիկ (այսուհետ՝ բարեվարքության վերաբերյալ հարցաթերթիկ): Որակավորման հանձնաժողովի նախագահը բարեվարքության վերաբերյալ հարցաթերթիկը մեկօրյա ժամկետում ներկայացնում է Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով՝ երկշաբաթյա ժամկետում խորհրդատվական եզրակացություն ստանալու նպատակով: Որակավորման հանձնաժողովի նախագահը եզրակացությունը ստանալուց հետո այն տրամադրում է որակավորման հանձնաժողովի անդամներին՝ որակավորման հանձնաժողովի նիստից առնվազն երեք օր առաջ: Թեկնածուի վերաբերյալ որակավորման հանձնաժողովի դրական եզրակացության դեպքում Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովից ստացված խորհրդատվական եզրակացությունը տրամադրվում է նաև գլխավոր դատախազին:

3. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթների ոլորտը համակարգող՝ գլխավոր դատախազի

տեղակալի թեկնածությունների ցուցակի համալրման նպատակով անցկացվում է բաց մրցույթ, իսկ թեկնածուներն ընտրվում են որակավորման հանձնաժողովի կողմից՝ բաց քվեարկությամբ, որակավորման հանձնաժողովի անդամների առնվազն ութ ձայնով ընդունված որոշմամբ: «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթների ոլորտը համակարգող գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածուի նկատմամբ կիրառվում են սույն օրենքի 36-րդ հոդվածի 1-ին, 4-րդ, 6-րդ մասերով սահմանված պահանջները, իսկ բաց մրցույթի անցկացման վրա տարածվում են սույն օրենքի 36-րդ հոդվածի 7-րդ և 8-րդ մասերի, 38-րդ հոդվածի 2-րդ և 5-րդ մասերի պահանջները: Որակավորման հանձնաժողովի կողմից թեկնածուներ ընտրության ժամանակ սույն օրենքի 38-րդ հոդվածի 7-րդ մասով սահմանված ստուգման ենթակա հանգամանքների հետ միասին հանձնաժողովի անդամները հաշվի են առնում նաև հայտատուի վերաբերյալ Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի տրամադրած բարեվարքության վերաբերյալ խորհրդատվական եզրակացությունը:

4. Ըստ անհրաժեշտության, գլխավոր դատախազի հրամանով կարող է անցկացվել «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման թափուր հաստիքների կամ սույն հոդվածով նախատեսված թեկնածությունների ցուցակների համալրման նպատակով մրցույթ:

5. Այն հայտատուների թեկնածությունները, որոնց վերաբերյալ որակավորման հանձնաժողովը տալիս է դրական եզրակացություն, ներկայացվում են գլխավոր դատախազին: ~~Գլխավոր դատախազն իրավունք ունի ներկայացված հայտատուներին սույն հոդվածով նախատեսված թեկնածությունների ցուցակներում ընդգրկելու նպատակով:~~ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների գործառույթների ոլորտը համակարգող գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակում: Ցուցակում ընդգրկելու համար գլխավոր դատախազին ներկայացվում են հանձնաժողովի կողմից առավելագույն ձայներով դրական եզրակացություն ստացած երեք հայտատուները: Ցուցակներում հայտատուին չընդգրկելու վերաբերյալ գլխավոր դատախազը կայացնում է պատճառաբանված որոշում, որը հայտատուն կարող է բողոքարկել դատական կարգով: Եթե «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակը համալրելու նպատակով անցկացվող բաց մրցույթների արդյունքներով առնվազն վեց թեկնածու չի ստանում դրական եզրակացություն կամ գլխավոր դատախազը ցուցակի մեջ ընդգրկում է վեցից պակաս թեկնածուների կամ գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակում չի ընդգրկվում առնվազն մեկ թեկնածու, ապա անցկացվում է լրացուցիչ բաց մրցույթ՝ սույն հոդվածի առաջին մասով նախատեսված թեկնածությունների համապատասխան ցուցակը համալրելու նպատակով:

36. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկված անձն արդարադատության ակադեմիայում անցնում է համապատասխան ուսուցում»:

Հոդված 4. Օրենքի 42-րդ հոդվածում.

1) լրացնել 3.1 մաս՝ հետևյալ բովանդակությամբ.

«3.1. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման կազմում նշանակումներն արվում են 7. Սույն օրենքի 40-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված հիմքերի առկայության դեպքում թեկնածուն հանվում է սույն օրենքի 38.1-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով դատախազների թեկնածությունների ցուցակներից:

Հոդված 7. Օրենքի 39-րդ հոդվածում՝

1) 3-րդ մասում «առաջխաղացման ցուցակում ընդգրկված այն անձանց թվից, որոնք ավարտել են համապատասխան ուսուցումն արդարադատության ակադեմիայում»:

2) 4-րդ մասում վերջակետից առաջ» բառերից հետո ավելացնել՝ «, բացառությամբ սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված դեպքի» բառերը:

2) 4-րդ մասում «առաջխաղացման ցուցակում» բառերից հետո ավելացնել՝ «, բացառությամբ սույն հոդվածի 7-րդ մասով սահմանված դեպքի,» բառերը:

3) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 6-րդ, 7-րդ, 8-րդ և 9-րդ մասերով.

«6. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման, որի կազմում սույն մասով նախատեսված կարգով նշանակում կատարվում է միայն այն դատախազների թվից, որոնք անցել են սույն օրենքի 38. 1-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված ուսուցումն արդարադատության ակադեմիայում» բառերը: ղեկավարի պաշտոնում նշանակվելու համար կազմվում է ծառայողական առաջխաղացման առանձին ցուցակ, որը կազմվում է «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակի համալրման նպատակով անցկացվող բաց մրցույթի նպատակով կազմված որակավորման հանձնաժողովի կողմից սույն օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով սահմանված կարգով:

7.«Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի տեղակալի պաշտոնում նշանակվելու համար կազմվում է ծառայողական առաջխաղացման առանձին ցուցակ, որը կազմվում է «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակի համալրման նպատակով անցկացվող բաց մրցույթի նպատակով կազմված որակավորման հանձնաժողովի կողմից սույն օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին և 2-րդ կետերով սահմանված կարգով:

8. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված առաջխաղացման ցուցակում կարող է ընդգրկվել «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման կազմում առնվազն մեկ տարի որպես ստորաբաժանման ղեկավարի տեղակալ կամ առնվազն երկու տարի որպես նույն ստորաբաժանման դատախազ աշխատած, կարգապահական տույժ չունեցող անձը:

9. Սույն հոդվածի 7-րդ մասով սահմանված առաջխաղացման ցուցակում կարող է ընդգրկվել «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման կազմում առնվազն մեկ տարի որպես դատախազաշխատած, կարգապահական տույժ չունեցող անձր:

Հոդված 8. Օրենքի 42-րդ հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 5-րդ մասով.

«5. Սույն հոդվածով սահմանված կարգավորումները չեն գործում «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի, ղեկավարի տեղակալի և դատախազների պաշտոններում նշանակման դեպքերում: Եթե անձը դատախազության համակարգում առաջին անգամ պաշտոնի է նշանակվել «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման կազմում, ապա չի կարող տեղափոխվել այլ ստորաբաժանում՝ առանց սույն օրենքի 38-րդ հոդվածով նախատեսված ընթացակարգերի պահպանման:»:

Հոդված 9. Օրենքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 42.1-րդ հոդվածով.

«Հոդված 42.1. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի, ղեկավարի տեղակալի և դատախազների, ինչպես նաև և այդ ոլորտը համակարգող՝ գլխավոր դատախազի տեղակալի պաշտոններում նշանակման կարգը.

5. Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման ոլորտը համակարգող՝ գլխավոր դատախազի տեղակալի պաշտոնում նշանակում է գլխավոր դատախազը՝ սույն օրենքով սահմանված կարգով ձևավորված այդ ոլորտը համակարգող գլխավոր դատախազի տեղակալի թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկված անձանց թվից:

6. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի պաշտոնում առաջին անգամ պաշտոնի է նշանակում գլխավոր դատախազը սույն օրենքի 38.1-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկված կարգաբարդատության ակադեմիայում համապատասխան ուսուցումն ավարտած անձանց թվից: Տվյալ պաշտոնում հաջորդ նշանակումները կատարվում են գլխավոր դատախազի կողմից սույն օրենքի 39-րդ հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված առաջխաղացման ցուցակում ընդգրկված անձանց թվից: «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի պաշտոնը և սույն օրենքի 39-րդ հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված առաջխաղացման ցուցակը թափուր լինելու դեպքում տվյալ պաշտոնում նշանակումը կատարվում է գլխավոր դատախազի կողմից սույն մասի 1-ին նախադասությամբ սահմանված կարգով:

7. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի

տեղակալի պաշտոնում առաջին անգամ պաշտոնի է նշանակում գլխավոր դատախազը սույն օրենքի 38.1-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով «Այօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող դատախազների թեկնածություններից ցուցակում ընդգրկված և արդարադատության ակադեմիայում համապատասխան ուսուցումն ավարտած անձանց թվից: Տվյալ պաշտոնում հաջորդ նշանակումները կատարվում են գլխավոր դատախազի կողմից սույն օրենքի 39-րդ հոդվածի 7-րդ մասով սահմանված առաջխաղացման ցուցակում ընդգրկված անձանց թվից:

8. «Այօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման դատախազների կազմում պաշտոններում պաշտոնի է նշանակում գլխավոր դատախազը սույն օրենքի 38.1-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով կազմված դատախազների թեկնածությունների ցուցակում ընդգրկված և արդարադատության ակադեմիայում համապատասխան ուսուցումն ավարտած անձանց թվից:»:

Հոդված 10. Օրենքի 54-րդ հոդվածում՝

3) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 1.1-րդ մասով.

«1.1 Սույն հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով սահմանված տույժը չի կարող կիրառվել առաջին անգամ դատախազի պաշտոնը «Այօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման կազմում դատախազի պաշտոն զբաղեցնող անձանց նկատմամբ: Սույն օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով սահմանված պաշտոնների խմբում ընդգրկված դատախազների նկատմամբ սույն հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով սահմանված տույժի կիրառման արդյունքում վերջիններս չեն կարող նշանակվել «Այօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման կազմում:»:

4) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր 6-րդ մասով.

«6. «Պաշտոնից ազատում» կարգապահական տույժը «Այօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման ղեկավարի և դատախազների նկատմամբ կարող է կիրառվել նաև ՀՀ գլխավոր դատախազի նախաձեռնությամբ կամ ՀՀ գլխավոր դատախազի՝ ոլորտը համակարգող տեղակալի պատճառաբանված զեկուցագրի հիման վրա, որով հիմնավորվում է նշված անձի կողմից իր գործառույթների տևական ժամանակով չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարումը, որի արդյունքում ստորաբաժանման առջև դրված նպատակները և խնդիրները արդյունավետորեն չեն իրականացվել:»:

Հոդված 11. Օրենքի 57-րդ հոդվածի 9-րդ մասում «կարգապահական տույժի տեսակը» բառերից հետո լրացնել «բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կարգապահական խախտումը վերաբերում է «Այօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման դատախազներին, որոնց նկատմամբ կարող է նշանակվել սույն օրենքի 54-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ից 3-րդ կետերով նախատեսված տույժերից որևէ մեկը:» բառերով:

Հոդված 12. Օրենքի 59-րդ հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 6-րդ մասով.

«6. «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանումից ՀՀ դատախազության համակարգի այլ ստորաբաժանումներ կամ հակառակը գործուղումներ չեն թույլատրվում:»:

Հոդված 13. Օրենքի 60-րդ հոդվածում

4) վերնագրում «ցածր» բառը փոխարինել «այլ» բառով,

5) 1-ին մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«1. Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազը դատախազին կարող է փոխադրել սույն օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված միևնույն աստիճանակարգություն ունեցող այլ պաշտոնի՝ առանց վերջինիս համաձայնության, բացառությամբ սույն հոդվածի 1.1-րդ մասով սահմանված դեպքերի: Դատախազին չի կարելի իր զբաղեցրած պաշտոնից ցածր պաշտոնի փոխադրել, բացառությամբ սույն հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված դեպքերի:»:

6) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 1.1-րդ մասով.

«1.1 Սույն օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված՝ միևնույն աստիճանակարգություն ունեցող այլ պաշտոնի փոխադրում չի թույլատրվում առաջին անգամ դատախազի պաշտոնը «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման դատախազների պաշտոններում զբաղեցրած անձանց և սույն օրենքի 38.1-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով կազմված դատախազների թեկնածությունների ցուցակում չընդգրկված անձանց՝ «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանումից ՀՀ դատախազության համակարգի այլ ստորաբաժանում կամ հակառակը փոխադրումների դեպքերում: Նման դեպքերում պաշտոնների նշանակումը կատարվում է սույն օրենքի 38-42.1-րդ հոդվածներով սահմանված կարգով:»:

Հոդված 14. Անցումային դրույթներ

3. ~~1.~~ Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը~~՝:~~:

4. ~~2.~~—«Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման հարցերով զբաղվող մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող ստորաբաժանման կազմում դատախազներ, ինչպես նաև այդ ոլորտը համակարգող՝ գլխավոր դատախազի տեղակալ նշանակելու նպատակով Օրենքի 38.1-րդ հոդվածով նախատեսված առաջին բաց ~~փրցող թրջույթն~~ անցկացվում է և դատախազներին սույն հոդվածով նախատեսված թեկնածությունների ցուցակը կազմվում է «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքն ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող ~~մեկամսյա~~ ~~ժամկետում~~ ~~քառասուն~~ ~~օրվա~~ ~~ընթացքում:~~

ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ

«Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի (կողմ՝ Կ-438-10.01.2020-ՊԻ-011/1, այսուհետ՝ «Նախագիծ») և հարակից օրենքների նախագծերի վերաբերյալ ստացված առաջարկությունների

№	Առաջարկության (փոփոխության, լրացման) հեղինակը	Հոդվածը, կետը, որին վերաբերում է առաջարկությունը	Առաջարկություն (փոփոխություն, լրացում)	Առաջարկության վերաբերյալ հեղինակի (հիմնական զեկուցողի) եզրակացությունը	Առաջարկություն ներն ընդունելու կամ մերժելու վերաբերյալ հանձնաժողովի որոշումը
1.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	«Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի (այսուհետ՝ Նախագիծ) 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին	Նախագծի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետում օգտագործվող «կրիպտոակտիվներ» եզրույթի մեկնաբանությունն առաջարկում ենք սահմանել Նախագծում կամ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքում, քանի որ այդ եզրույթն առաջին անգամ է սահմանվում ներպետական օրենսդրությամբ:	Ընդունվել է մասամբ: Նման հասկացության սահմանումը դուրս է Նախագծի կարգավորման առարկայից: Սակայն նախագծում կրիպտոակտիվ բառը փոխարինվել է «կրիպտորժույթ» բառով, որի հասկացությունը սահմանված է «Թվային տեխնոլոգիաների զարգացման մասին» ՀՀ	Ընդունվել է մասամբ:

		կետ:		օրենքի նախագծով (Պ-253-05.02.2018-ՖՎ-011/0):	
2.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետ:	Նախագծի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետով սահմանված կարգավորմամբ՝ նույնացվում է <i>ապօրինի ծագում ունեցող գույքն անձի՝ օրինական եկամուտներով չհիմնավորվող գույքի հետ</i> : Նախագծով օրինական եկամտի մեջ ներառվում են աշխատավարձը, փոխառությունները և այլն: Այսինքն՝ հնարավոր են այնպիսի իրավիճակներ, որ եթե արտագնա աշխատանքի մեկնած անձն (արտագնա աշխատողները սովորաբար գրանցված չեն լինում) իր կատարած աշխատանքի դիմաց կանխիկ եղանակով որոշակի դրամական փոխհատուցում է ստացել, որն օգտագործվել է Հայաստանի Հանրապետությունում բնակվող նրա՝ նախկինում պետական պաշտոնատար անձ հանդիսացած մերձավոր ազգականի համար գույք ձեռք բերելու նպատակով, ապա արտագնա աշխատողի՝ Հայաստանի Հանրապետություն վերադառնալուց հետո Նախագծով սահմանված հանցանքներից մեկը կատարելու մեջ կասկածվելու դեպքում վերջինս զրկված	Չի ընդունվել: Հաշվի առնելով միջազգային փորձը նախագիծն ամբողջությամբ կազմված է այն տրամաբանությամբ, որ եթե անձի տիրապետման ներքո գտնվող ակտիվները էականորեն գերազանցում են նրա օրինական եկամուտները, հետևաբար գործում է գույքի՝ անօրինական եղանակով ձեռքբերման կանխավարկածը, որն իր ամրագրումն է ստացել նաև Նախագծի 20-րդ հոդվածի 2-րդ մասում, ինչ վերաբերում է օտարերկրյա փոխանցումների	Չի ընդունվել:

		<p>կլինի գույքի օրինականությունը հիմնավորելու հնարավորությունից: Այլ խոսքով՝ ձեռք բերված շարժական/անշարժ գույքը, որի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ եկամուտների օրինականությունն անհնար է ապացուցել այդպիսի ապացույցների բացակայության պատճառով, Նախագծի տրամաբանությամբ համարվում է ապօրինի, ինչն անթույլատրելի է:</p> <p>Այսինքն, մի կողմից սա վնասում է տնտեսությանը, քանի որ օրինակ տրանսֆերտային միջոցներն այստեղ այլևս չեն ծախսվի, մյուս կողմից ստացվում է, որ անձը պետք է հիմնավորի իր գույքի ծագման օրինականությունը, այլ ոչ թե հակառակը (մեղավորության կանխավարկած), ինչը չի բխում Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության (այսուհետ՝ «Սահմանադրություն») 66-րդ հոդվածի պահանջներից:</p> <p>Ավելին, Նախագիծը եկամուտների տեսակների մեջ նախատեսում է նաև գյուղատնտեսական արտադրանքից ստացվողը (3-րդ հոդվածի 1-ին մասի (ժր) կետ): Խնդիրն այն է, որ գյուղական</p>	<p>նվազման հետ կապված մտավախությանը, ապա հարկ է նկատել, որ դրանց օրինականությունը գործնականում ապացուցելը բավականին հեշտ է՝ ներկայացնելով օրինակ բանկային փոխանցումները հավաստող անդորրագրերը:</p>	
--	--	--	--	--

			<p>արտադրանքի իրացումն առավելապես չի փաստաթղթավորվում, որպիսի պայմաններում այդ արտադրանքի իրացումից ստացված եկամտի օրինականությունն ապացուցելու անհամաչափ պարտականություն դրվում է գյուղատնտեսական արտադրանքից եկամուտներ ստացող անձանց վրա: Հաշվի առնելով շարադրվածը՝ առաջարկում ենք սահմանել այնպիսի կարգավորումներ, որոնք անհամաչափ ապացուցողական բեռ չեն նախատեսի քաղաքացիների համար, ինչպես նաև զերծ մնալ այն տրամաբանությունից, որ օրինական եկամուտներով չհիմնավորվող ցանկացած գույք համարվում է ապօրինի:</p>		
3.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 3-րդ հոդվածի 4-րդ մաս:	<p>Նախագծի 3-րդ հոդվածի 4-րդ մասը սահմանում է ուսումնասիրության հնարավոր հիմք հանդիսացող հանցագործությունների ցանկը: Զարմանալի է նման ուռճացված ցանկի առկայությունը, քանի որ նախատեսված են այնպիսի հանցանքներ, (օրինակ՝ ընտրողներին կաշառք տալը, արհեստավարժ մարզամրցումների և հանդիսադիր առևտրային մրցույթների</p>	<p>Ընդունվել է մասամբ: Նախագծում կատարվել են որոշ փոփոխություններ, ավելացվել են ՀՀ Քրեական օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի 2-րդ մասով (Ապօրինի կերպով զենք, ռազմամթերք,</p>	<p>Ընդունվել է մասամբ:</p>

		<p>մասնակիցներին ու կազմակերպիչներին կաշառելը և այլն) որոնք սուկ վերացական եզրեր ունեն այն հանցանքների հետ, որոնց պարագայում է միջազգային պրակտիկայում թույլատրելի և հիմնավորված համարվում գույքի բռնագանձման այս արտակարգ մեթոդի կիրառումը: Բանն այն է, որ միջազգային փաստաթղթերը գույքի բռնագանձման քաղաքացիաիրավական ինստիտուտի կիրառությունն օրինաչափ են համարում այնպիսի հանցանքների համար, ինչպիսիք են փողերի լվացումը, ահաբեկչության ֆինանսավորումը, թմրանյութերի ապօրինի շրջանառությունը և թրաֆիքինգը: Այսինքն՝ ընտրված է հանցագործությունների այպիսի շրջանակ, որոնք հանրային խիստ բարձր վտանգավորություն ունեն, և դրանց դեմ միայն քրեաիրավական միջոցներով պայքարն անարդյունավետ է: Չնայած բավականին ընդարձակ ցանկին՝ մեր կարծիքով դրանից դուրս են մնացել այնպիսի հանցատեսակներ (ապօրինի ձեռնարկատիրություն, կեղծ ձեռնարկատիրություն), որոնք ոչ պակաս կոռուպցիոն բնույթ ունեն, և</p>	<p>պայթուցիկ նյութեր կամ պայթուցիկ սարքեր ձեռք բերելը, իրացնելը, պահելը, փոխադրելը կամ կրելը) և նախագծով առաջարկվող 338.2.-րդ հոդվածով նախատեսված հանցակազմերը: Նախագծից հանվել է 200-րդ հոդվածով նախատեսված հանցակազմը (առևտրային կաշառքը), 214-րդ հոդվածով նախատեսված հանցակազմը (Առևտրային կամ այլ կազմակերպությունների ծառայողների կողմից լիազորությունները չարաշահելը):</p>	
--	--	--	--	--

			կոռուպցիայի դեմ պայքարի շրջանակներում նման հանցակազմերի բացառումն առնվազն անտրամաբանական է թվում: Ուստի առաջարկում ենք կրճատել սահմանված հանցագործությունների ցանկը՝ միաժամանակ ավելացնելով այստեղ նշված հանցատեսակները:		
4.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետ:	Նախագծի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետը սահմանում է «փոխկապակցված անձ» հասկացությունը: Նշված հասկացության մեջ մտնում են նաև այն անձինք, ովքեր <i>անհատույց կամ շուկայական գնից էականորեն ցածր գնով գույք են ստացել</i> : Ստացվում է, որ եթե անձինք հարկերից խուսափելու համար իրականից ավելի ցածր գին են նշել կամ կատարել են գործարք, սակայն այն ձևակերպել են որպես նվիրատվություն, ինչը Հայաստանի Հանրապետությունում բավականին տարածված է, ապա ըստ Նախագծի տրամաբանության՝ գույք ձեռք բերողները կարող են զրկվել գույքից՝ հոգուտ պետության, այնինչ նման գործարքների նկատմամբ պարզապես կիրառելի են անվավերության հետևանքները՝ սահմանված	Չի ընդունվել: Ուսումնասիրվող սուբյեկտից անհատույց կամ էականորեն ցածր գնով գույք ձեռքբերելը ուսումնասիրվողի և ձեռքբերողի ինքնուրույն փոխկապակցվածության հանգամանք է դիտվել այն տրամաբանությամբ, որ գործնականում հազվագյուտ է, որ անձիք իրենց հետ անձնական փոխկապակցվածություն չունեցող անձանց անհատույց կամ շուկայականից 80 տոկոս ցածր գնով հանձնեն	Չի ընդունվել:

		<p>քաղաքացիական օրենսդրությամբ: Ընդ որում՝ խիստ վիճելի է նաև փոխկապակցված համարելը ցանկացած իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձին, ում տվյալ անձը փաստացի անհատույց կամ շուկայականից էականորեն ցածր գնով փոխանցել է գույք: Ավելին, սա տալիս է նաև հայեցողական կիրառության հնարավորություն՝ ստեղծելով իրավական կոլիզիա (կիրառել քաղաքացիական օրենսդրությամբ սահմանված գործարքների անվավերության նորմե՞րը, թե՞ քննարկման առարկա դրույթները): Ընդ որում, անձն իրավասու է վաճառել իր գույքն իր ցանկացած գնով և ելնելով օբյեկտիվ (օրինակ՝ ֆինանսական ճգնաժամ) և սուբյեկտիվ (առողջական խնդիրներ և այլն) հանգամանքներից՝ նա կարող է դա վաճառել շատ ցածր գնով: Ըստ այդմ՝ այստեղ ևս պետք է նախատեսել, որ հակառակ կողմը պետք է ապացուցի վաճառողի ոչ իրավաչափ նպատակներն ու գործողությունները:</p> <p>Խիստ լայն է նախատեսված նաև «մերձավոր ազգականներ» հասկացության շրջանակը: Կարծում ենք,</p>	<p>գույք: Ինչ վերաբերում է «մերձավոր ազգականներ» հասկացության շրջանակին, ապա անձանց այսպիսի շրջանակի նախատեսումը պայմանավորված է գործնականում հանդիպող խնդիրներով:</p>	
--	--	--	--	--

			<p>որ նման շրջանակ նախատեսելիս խախտվել է հանրային և մասնավոր շահերի արդարացի հավասարակշռման գաղափարը, և հորեղբոր, մորեղբոր, հորաքրոջ կամ մորաքրոջ ընտանիքի անդամների ընդգրկումը մերձավոր ազգականների թվում արդարացված չենք համարում: Ուստի առաջարկում ենք իրավական այլ կարգավորումներ կիրառելու հնարավորության առկայության դեպքում նախապատվությունը չտալ Նախագծին, ինչպես նաև կրճատել մերձավոր ազգականներ հասկացության շրջանակը:</p>		
5.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 25-րդ կետ:	Նախագծի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 15-րդ կետը որպես իրավասու մարմին նախատեսում է Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազության պատասխանատու ստորաբաժանումը: Կարծում ենք, որ նշված նորմը խնդրահարույց է Սահմանադրությանը համապատասխանության տեսանկյունից. ըստ Սահմանադրության 176-րդ հոդվածի 3-րդ մասի՝ դատախազությունը միայն բացառիկ	Չի ընդունվել: Նախագծի կարգավորման շրջանակներում գույքի բռնագանձումը ինքնին գույքի բռնագանձման բացառիկ ընթացակարգ է, շեղում՝ գույքի բռնագանձման ընդհանուր կանոններից, հետևաբար այդ իմաստով չի կարող հակասություն	Չի ընդունվել:

		<p>դեպքերում է օժտված պետական շահերի պաշտպանության հայց ներկայացնելու իրավասությամբ: «<i>Քացառիկ</i>» բառն Էդուարդ Աղայանի «Արդի հայերենի բացատրական բառարան»-ում սահմանվում է որպես <i>բացառություն կազմող, կանոնից բացառվող, հազվագյուտ, արտակարգ</i>: Սակայն Նախագծում սահմանվել է ապօրինի գույքի բռնագանձման հայցի համար հիմք հանդիսացող հանցագործությունների բավական ընդգրկուն ցանկ, և ստացվում է, որ դատախազությունն իր բացառիկ լիազորությունն իրացնում է ամենևին էլ ոչ բացառիկ դեպքերում: Մյուս կողմից դատախազության սահմանադրական այդ լիազորությունն ուղղված է պետությանը հասցված վնասը, ոչ թե երրորդ անձանց խախտված իրավունքները վերականգնելուն: Որոշ դեպքերում (օրինակ՝ առանձնակի արժեք ունեցող առարկաներ հափշտակելը, որը կատարվել է ավազակությամբ կամ շորթամբ կամ կազմակերպված խմբի կողմից), խախտվում են երրորդ անձանց շահերը: Նման պայմաններում առնվազն անհասկանալի է, թե ինչու է</p>	<p>առաջացնել Սահմանադրության 176-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հետ, ավելին Սահմանադրության նշված դրույթից հետևում է, որ պետության շահերի հայց հարուցելու բացառիկ դեպքերը հենց օրենքներով սահմանված դեպքերն են, հետևաբար Նախագծով դատախազությանը նման լիազորությամբ օժտելը լիովին իրավաչափ է:</p>	
--	--	---	---	--

			<p>դատախազությունը հարուցում պետական շահերի պաշտպանության հայց, եթե պետությունը գույքային վնասներ չի կրել:</p> <p>Գլխավոր դատախազության համապատասխան ստորաբաժանմանը որպես իրավասու մարմին նախատեսելը, ըստ այդմ, խախտում է նաև Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջն առ այն, որ <i>պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններն ու պաշտոնատար անձինք իրավասու են կատարելու միայն այնպիսի գործողություններ, որոնց համար լիազորված են Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով:</i> Ուստի առաջարկում ենք Նախագծին օրինական ուժ տալը հետաձգել մինչև Սահմանադրության մեջ համապատասխան փոփոխություններ և լրացումներ կատարելը:</p>		
6.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 5-րդ հոդված:	Նախագծի 5-րդ հոդվածը, որը սահմանում է ուսումնասիրությունն սկսելու հիմքերը, որևէ նշում չի պարունակում քրեական վարույթին նախապատվություն տալու մասին: Այնինչ, ՄԱԿ-ի Կոռուպցիայի դեմ 2003թ. հոկտեմբերի 31-ի կոնվենցիայի 54-րդ	Չի ընդունվել: Նախագծի 5-րդ հոդվածում ամրագրված հիմքերը հանդիսանում են ազդակներ, որոնց հիման վրա կարող է սկսվել	Չի ընդունվել:

			<p>հողվածի 1-ին մասի (գ) կետը սահմանում է, որ <i>յուրաքանչյուր մասնակից պետություն պետք է քննարկի այնպիսի միջոցներ ձեռնարկելու մասին հարցը, որոնք կարող են անհրաժեշտ լինել, որ այդպիսի գույքի բռնագրավման համար հնարավորություն ստեղծվի՝ առանց այնպիսի գործերով քրեական վարույթի շրջանակներում դատավճիռ կայացնելու, երբ հանցագործը չի կարող հետապնդվել մահվան, թաքնվելու կամ բացակայելու պատճառով կամ այլ համապատասխան դեպքերում: Մեջբերված դրույթից բխում է, որ առանց մեղադրական դատավճռի գույքի բռնագանձումը հնարավոր է կիրառել միայն այնպիսի իրադրություններում, երբ հնարավոր չէ հետապնդումն իրականացնել քրեական վարույթի շրջանակներում, և քրեադատավարական երաշխիքների պահպանմամբ ապացուցել անձի մեղավորությունը՝ դրանից բխող հետևանքներով: Սակայն Նախագծով որդեգրվել է միանգամայն այլ տրամաբանություն, և առանց մեղադրական դատավճռի գույքի բռնագանձման վարույթն առաջնային է: Ուստի առաջարկում ենք նույն հողվածում</i></p>	<p>ուսումնասիրությունը: Դրանց էությունը կայանում է նրանում, որ ապօրինի ծագում ունեցող գույքի առկայության և որոշակի հանցագործությունների կատարման առնչությամբ հիմնավոր կասկածները (որոնք, այդ թվում, արտահայտվում են անձին որպես մեղադրյալ ներգրավելով) բավարար են, որպեսզի պետությունն ուսումնասիրի հայց հարուցելու հիմքերի առկայությունը՝ նախնական փուլում առանց որևէ միջամտության անձի սեփականության իրավունքի նկատմամբ: Ընդ որում, ապօրինի ծագում ունեցող գույքի առկայության ռիսկի</p>	
--	--	--	--	---	--

			<p>նախատեսել դրույթ, ըստ որի՝ առանց մեղադրական դատավճռի գույքի բռնագանձումը պետք է դիտարկվի որպես բացառիկ միջոց այն դեպքերի համար, երբ քրեական հետապնդումնանհնարին կամ դժվար է, օրինակ՝ անձը մահացել է, անձը փախուստի է դիմել՝ իր գույքն այլ անձանց անուններով ձևակերպելով կամ վաճառելով, անցել են քրեական պատասխանատվության վաղեմության ժամկետները, անձը գտնվում է այլ պետության տարածքում և անձի գտնվելու վայրի պետությունը հրաժարվում է անձին հանձնելուց:</p>	<p>մասին ազդակ լինելուց զատ, քրեական գործի ընթացքը և ելքը պայմանավորված չեն կարող լինել բռնագանձման վարույթի ելքով և հակառակը:</p>	
7.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետ:	<p>Նախագծի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետը սահմանում է «<i>առկա են բավարար հիմքեր</i>» գնահատողական կատեգորիան: Խնդիրն այն է, որ սահմանվել է հնարավոր չարաշահումների տեղիք տվող բավականին լայն հասկացություն: Առաջարկում ենք որոշակիացնել այս խիստ անորոշ եզրույթը:</p>	<p>Չի ընդունվել: «Բավարար հիմքեր» բառակապակցությունը մի շարք դեպքերում օգտագործվում է նաև ՀՀ Քրեական դատավարության օրենսգրքով՝ մասնավորապես՝ անձին բերման ենթարկելիս (57-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 9-</p>	Չի ընդունվել:

				<p>րդ կետ), կալանքը որպես խափանման միջոց ընտրելիս (135-րդ հոդվածի 2-րդ մաս), որտեղ ապացուցողական շեմը շատ ավելի բարձր է: Այդ առնչությամբ կարևոր է շեշտել, որ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը գտել է, որ թեև օրենքում որոշակիությունը մեծապես ցանկալի է, դա կարող է հանգեցնել չափազանց կոշտության, և օրենքը պետք է կարողանա հարմարվել փոփոխվող հանգամանքներին: Հետևաբար, շատ օրենքներ անխուսափելիորեն ձևակերպվում են այնպիսի հասկացություններով,</p>	
--	--	--	--	--	--

				որոնք քիչ թե շատ անորոշ են և որոնց մեկնաբանությունը և կիրառումը պրակտիկայի խնդիր է («Busuioc v. Moldova», applicationno. 61513/00, 21/12/2004):	
8.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 9-րդ հոդված:	Նախագծի 9-րդ հոդվածը սահմանում է ուսումնասիրության գաղտնիությունը: Որպես համեմատություն նշենք, որ գաղտնի է քրեական գործերով մինչդատական վարույթը, սակայն դրա նկատմամբ, որպես գործընթացի օրինականության պահպանման անհրաժեշտ երաշխիքներ, գործում են դատախազական հսկողությունը և դատական վերահսկողությունը: Այս առումով խնդրահարույց է, որ մինչև 3 տարի տևող ուսումնասիրությունն ընթանում է գաղտնի և չի վերահսկվում, ինչը կարող է չարաշահումների տալ: Նախագծով նախատեսվում է, որ իրավասու մարմինն ուսումնասիրության ընթացքում իրավունք ունի ստանալու բանկային և այլ գաղտնիք հանդիսացող տեղեկություններ: Այստեղ հարկ է նշել, որ մեղադրյալը մինչդատական վարույթի	Չի ընդունվել: Գտնում ենք, որ Նախագծով նախատեսված ուսումնասիրության գաղտնիությունը և դրա տևողությունը պետք է դիտարկել ոչ թե քրեական, այլ քաղաքացիական գործիքակազմերի համատեքստում, քանի որ ուսումնասիրությունը ըստ էության հայցի նախապատրաստման գործընթաց է: Այսպիսով, Նախագծով փորձ է արվել հնարավորինս	Չի ընդունվել:

			<p>ավարտին իրավունք ունի ծանոթանալու բոլոր նյութերին և բողոքարկելու բանկային գաղտնիք տրամադրելը թույլատրող դատարանի որոշումը (Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքի 278-րդ հոդված): Այնինչ առանց մեղադրական դատավճռի գույքի բռնագանձման վարույթում անձը, ում վերաբերյալ ստացվել է գաղտնիք հանդիսացող տեղեկությունը, կարող է դատարանի այդ որոշումը բողոքարկել միայն դատաքննության փուլում: Ստացվում է մի իրադրություն, երբ ստորադաս դատարանը քննում է գործը, իսկ վերադասը՝ գնահատում ապացույցի թույլատրելիությունը: Այսպիսի դեպքերն անընդունելի են, քանի որ ապացույցների հետազոտումը պետք է իրականացվի գործը քննող դատարանի կողմից անմիջականորեն:</p> <p>Մյուս կողմից, եթե անձը զրկվի գաղտնիք պարունակող տեղեկությունն ստանալու որոշումը բողոքարկելու հնարավորությունից, կխաթարվի մասնավոր կյանքի գաղտնիությունը, և դրա դեմ պայքարում անձը գործիքակազմ չի ունենա, ինչը</p>	<p>ապահովելու, որ պետությունը որպես հայցվոր հնարավորություն ունենա խախտման մասին իմանալու պահից առավելագույնը երեք տարում նախապատրաստելու հայց՝ առանց պատասխանողին դրա մասին հայտնելու: Միևնույն ժամանակ, Նախագծով նախատեսված է մինչև հայցի ներկայացումը շահագրգիռ անձանց կողմից գործի նյութերին ծանոթանալու և փաստաթղթեր ներկայացնելու հնարավորություն: Սույն ընթացակարգի համար հնավորություն ստեղծելը կարևոր է, քանի որ այն</p>	
--	--	--	--	---	--

			<p>կհանգեցնի նաև անձի արդար դատաքննության իրավունքի ունեւորման: Եվ ի վերջո, անորոշ է նաև այն հարցի պատասխանը, թե ինչ հետևանք է ունենալու վերադաս ատյանի կողմից գաղտնիք ստանալը թույլատրող որոշումը ոչ իրավաչափ ճանաչելը, եթե ստորադաս ատյանն արդեն գույքի բռնագանձումը թույլատրած լինի, իսկ գույքը՝ իրացված:</p> <p>Ըստ այդմ, առաջարկում ենք այս մասով օրենքի կիրարկման փուլում կոլիզիաներից խուսափելու նպատակով լրացուցիչ քննարկել և վերախմբագրել Նախագծի 9-րդ հոդվածի բովանդակությունը:</p>	<p>թույլ է տալիս իրավասու մարմին բացառել հայցի ներկայացումը, եթե գույքի ձեռքբերումը հիմնավորվում է անձի մոտ պահվող նյութերով և փաստաթղթերով:</p>	
9.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 10-րդ հոդվածի 4-րդ մաս:	<p>Նախագծի 10-րդ հոդվածի 4-րդ մասը սահմանում է, որ արդարացման դատավճռի կայացումը կամ արդարացնող հիմքով գործի վարույթը կարճելը կամ քրեական հետապնդումը դադարեցնելը հիմք չէ զուգահեռ ընթացող ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վարույթի դադարեցման համար: Եթե ուշադրություն դարձնենք ուսումնասիրությունն սկսելու հիմքերին, ապա կնկատենք, որ դրանք քրեական</p>	<p>Չի ընդունվել Նախագծի 5-րդ հոդվածում ամրագրված հիմքերը հանդիսանում են ազդակներ, որոնց հիման վրա կարող է սկսվել ուսումնասիրությունը: Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի առկայության դիսկի մասին ազդակ լինելուց զատ, քրեական</p>	Չի ընդունվել:

		<p>գործի վարույթի կարճման կամ քրեական հետապնդման դադարեցման միայն ոչ արդարացնող հիմքերն են: Ստացվում է, որ եթե քրեական վարույթն արդարացնող հիմքով ավարտվել է մինչև գույքի բռնագանձման վարույթն սկսվելը, ապա դա արգելք է ուսումնասիրություն սկսելու համար, իսկ եթե նույն փաստական հանգամանքներով քրեական և գույքի բռնագանձման վարույթներն ընթացել են զուգահեռ, ապա անձի արդարացումը չի զրկում իրավասու մարմնին անձին ապացուցողական ավելի ցածր շեմով սեփականությունից զրկելու հնարավորությունից:</p> <p>Անհրաժեշտ է նշել, որ քրեական գործով վարույթում անձի արդարացումը հնարավոր է մի քանի հիմքերով. եթե անձն արդարացվել է ապացույցների բացակայության հիմքով, ապա այդ դեպքում ինչ-որ տեղ արդարացի կարելի է համարել գույքի բռնագանձման վարույթի շարունակումը, սակայն նույնը չի կարելի ասել հանցադեպի կամ հանցակազմի բացակայության հիմքով անձի արդարացման դեպքերի մասին: Ստացվում է, որ քրեական վարույթում</p>	<p>գործի ընթացքը և ելքը պայմանավորված չեն կարող լինել բռնագանձման վարույթի ելքով և հակառակը:</p>	
--	--	--	--	--

			<p>արդարացված անձի վրա դրվում է քաղաքացիական վարույթում իր՝ արդեն իսկ նույն փաստակազմով հաստատված անմեղությունն ապացուցելու անհամաչափ պարտավորություն: Առաջարկում ենք բացառել նման իրավիճակները, ինչի համար պետք է նախատեսել, որ քրեական գործով արդարացված անձը գույքի բռնագանձման վարույթում չպետք է այլևս ունենա իր անմեղությունն ապացուցելու պարտականություն:</p>		
10.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 11-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետ:	<p>Նախագծի 11-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետն իրավասու մարմնին հնարավորություն է տալիս որոշակի փաստերի հաստատման կամ հերքման անհրաժեշտություն առաջանալու դեպքում համապատասխան մարմնին հանձնարարելու իրականացնել օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ: Սա առնվազն անթույլատրելի է, քանի որ քաղաքացիական վարույթում օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների ինստիտուտի ներդրումը խախտում է կողմերի իրավահավասարության սկզբունքը:</p>	<p>Չի ընդունվել: Նախագծի նշված հոդվածը հստակ նախատեսում է այն նպատակները, որոնց հասնելու համար իրավասու մարմինը կարող է տալ օպերատիվ հետախուզական միջոցառում իրականացնելու հանձնարարությունը, դրանք կարող են լինել</p>	Չի ընդունվել:

			<p>Քաղաքացիական վարույթում երաշխավորված պետք է լինեն մրցակցության ու իրավահավասարության սկզբունքները, ուստի առաջարկում ենք իրավասու մարմնին որևէ դեպքում չօժտել գույքի բռնագանձման վարույթի ընթացքում օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնելու հանձնարարություն տալու լիազորությամբ:</p>	<p>երեքը՝ իրական շահառուների և(կամ) փոխկապակցված անձանց շրջանակը և(կամ) գույքի ծավալը պարզելը: Միևնույն ժամանակ, նշված միջոցառումները նախատեսված են իրավիճակի մասին պատկեր ստանալու համար, իսկ այդպիսի միջոցառումների հիման վրա ստացված փաստաթղթերը քաղաքացիական դատարավարությանը շրջանակներում ունենալու են նույն կարգավիճակը, ինչ ցանկացած այլ դեպքում քրեական գործի վարույթից փոխանցված լինելու դեպքում:</p>	
11.	«Լուսավոր Հայաստան»	Նախագծի 14-րդ	Նախագծի 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի սահմանմամբ՝ հայցի նախնական	Չի ընդունվել: Ընդդատության հատուկ	Չի ընդունվել:

	կուսակցություն	հոդվածի 2-րդ մաս, 12-րդ հոդվածի 3-րդ մաս:	ապահովման միջոցներ կիրառելու վերաբերյալ դիմումը ներկայացվում է Երեւան քաղաքի ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարան: Այս կարգավորումը որևէ կերպ չի հիմնավորվում՝ հաշվի առնելով իրավակիրառ պրակտիկայում կանխատեսվող այն դժվարությունները, որոնք միանշանակ առաջանալու են միայն մայրաքաղաքում խնդրո առարկա վարույթների քննությամբ: Ընդհանրապես պարզ չէ նման սահմանափակման առաջադրումը: Նույնական խնդիրն առկա է նաև 12-րդ հոդվածի 3-րդ մասում Առաջարկում ենք նշյալ մասերը հանել կամ խմբագրել:	կանոնը սահմանվել է՝ առնվազն օրենքի գործողության սկզբնական շրջանում Բարձրագույն դատական խորհրդի կողմից սահմանված ցանկով վերապատրաստում անցած և մասնագիտացված դատավորների միջև գործերը բաշխելու նպատակահարմարությունից ելնելով:	
12.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 14-րդ հոդվածի 7-րդ(արդեն 6-րդ) մաս:	Նախագծի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասը սահմանում է, որ եթե դատարանը թույլ է տալիս գույքի նկատմամբ ապահովման միջոցի կիրառումը, ապա դատախազն ունի որոշումն ստանալու պահից սկսած 6 ամիս ժամանակ՝ հայց ներկայացնելու համար: Սահմանված ժամանակահատվածը բավականին երկար է՝ հաշվի առնելով, որ անձը հնարավոր է զրկվի իր գույքը տիրապետելու, տնօրինելու և/կամ օգտագործելու հնարավորությունից այն	Չի ընդունվել: Հարկ ենք համարում շեշտել, որ համապատասխան ժամկետը նախատեսված է շահագրգիռ անձանց կողմից գործի նյութերին ծանոթանալու և փաստաթղթեր ներկայացնելու համար: Սույն ընթացակարգի	Չի ընդունվել:

			<p>պայմաններում, երբ դեռ հայց ներկայացված չէ: Օրինակ՝ ԱՄՆ-ում նման դեպքերում դատախազությունը հայց ներկայացնելու համար ունի ընդամենը 90 օր ժամանակ:¹ Սահմանված ժամկետից թեկուզ 1 օր ուշացումը հանգեցնում է նրան, որ հայց այլևս չի կարող ներկայացվել, իսկ վարույթը համարվում է դադարեցված՝ առանց վերսկսելու հնարավորության:</p>	<p>համար հնավորություն ստեղծելը կարևոր է, քանի որ այն թույլ է տալիս իրավասու մարմին բացառել հայցի ներկայացումը, եթե գույքի ձեռքբերումը հիմնավորվում է անձի մոտ պահվող նյութերով և փաստաթղթերով:</p>	
13.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 20-րդ հոդված, 22-րդ հոդվածի 1-ին մաս:	<p>Միմյանց նկատմամբ տրամաբանական հակասություն ունեն Նախագծի 16-րդ հոդվածի 5-րդ մասը և 20-րդ հոդվածները, ինչպես նաև 22-րդ հոդվածի 1-ին մասը: 16-րդ հոդվածը սահմանում է, որ անձի կողմից հայտարարագիր կամ դիրքորոշում ներկայացնելուց հրաժարվելը չի կարող մեկնաբանվել և օգտագործվել անձի կամ նրա ընտանիքի անդամների դեմ, իսկ 20-րդ հոդվածը, ապացուցման բեռի բաշխման կանոնները նախատեսելիս, նշում է, որ գործում է գույքի ապօրինի ծագում ունենալու կանխավարկածը: Ենթադրվում է, որ գույքի ապօրինի</p>	<p>Չի ընդունվել: Թյուր է առաջարկում նշված այն փաստարկը, որ գույքի ապօրինի ծագման կանխավարկածը հերքելու, այլ կերպ ասած՝ ծագման օրինականությունը ապացուցելու միակ տարբերակը հայտարարագիրը ներկայացնելն է, հետևաբար</p>	Չի ընդունվել:

¹ <https://www.justice.gov/sites/default/files/usao/legacy/2007/12/21/usab5506.pdf>, էջ 18

			<p>ծագում ունենալու կանխավարկաձև հերքելու միակ ուղին շատ դեպքերում հայտարարագիր ներկայացնելն է, որը չանելու դեպքում գույքը բռնագանձվում է, հետևաբար հայտարարագիր չներկայացնելը կարող է օգտագործվել անձի դեմ: Ըստ այդմ այստեղ առաջարկում ենք 20-րդ և 22-րդ հոդվածները խմբագրել 16-րդ հոդվածի 5-րդ մասին համապատասխան:</p>	<p>հայտարարագիր չներկայացնելը փաստացի առաջացնելու է անբարենպաստ հետևանքներ: Անձը կարող է չներկայացնել հայտարարագիրը, բայց դատաքննության փուլում կարող է ներկայացնել հիմնավոր ապացույցներ իր գույքի ձեռքբերման օրինականության վերաբերյալ:</p>	
14.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 22-րդ 5-րդ մաս:	<p>Առաջարկում ենք 22-րդ հոդվածի 5-րդ մասով առաջարկվող 25 մլն դրամի շեմը բարձրացնել առնվազն 50 մլն դրամի. անընդունելի է նման ցածր շեմի նախատեսումը ինչպես պետական ռեսուրսների (դատախազություն, դատարան և այլն) և ժամանակի վատնման, այնպես էլ քննարկվող օրենքի իրական հասցեատերերին թիրախավորելու տեսանկյունից: Միջազգային պրակտիկայում ևս նմանատիպ օրենքներով բավականին բարձր շեմ է նախատեսվում: Միաժամանակ առաջարկում ենք</p>	<p>Ընդունվել է: Նախագծում կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:</p>	Ընդունվել է:

			<p>նվազագույն շեմը գերազանցող գույքի առկայությունը համարել վարույթ սկսելու միակ հիմքը, ինչն օրենքի կիրառության ավելի օբյեկտիվ չափանիշ է, քան Նախագծով առաջարկվող հիմքերը:</p>		
15.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 23-րդ հոդված:	<p>Նախագծի 23-րդ հոդվածը սահմանում է, որ երրորդ անձի կողմից ձեռքբերված գույքը ենթակա չէ բռնագանձման, եթե վերջինս ապացուցում է, որ գույքը ձեռքբերելիս չգիտեր և չէր կարող իմանալ գույքի՝ ապօրինի ծագում ունենալու մասին: Քաղաքացիական դատավարության մեջ ընդունված կանոն է, որ անձը չի կարող կրել բացասական փաստերի ապացուցման պարտականությունը: Դժվար է պատկերացնել, թե ինչպես է հնարավոր ապացուցել ինչ-որ փաստի գոյության մասին չիմանալը, կամ առավել ևս, իմանալ չկարողանալը: Կարծում ենք՝ ավելի տրամաբանական կլիներ, նման իրավիճակներում դատախազի վրա դնել ապացուցման պարտականությունը: Այլ կերպ ասած՝ դատախազն ապացուցի անձի՝ գույքի ապօրինի լինելու մասին իմանալու հանգամանքը: Նույն հոդվածի 2-րդ մասն այն անձի համար, ով ստացել</p>	<p>Ընդունվել է: Նախագծում կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:</p>	<p>Ընդունվել է:</p>

			<p>է ալիմենտ, կյանքին կամ առողջությանը պատճառված վնասի հատուցում կամ բարեգործություն, սահմանում է անհամաչափ պարտավորություն՝ ապացուցելու, որ չգիտեր և ողջամտորեն չէր կարող իմանալ գույքի՝ ապօրինի ծագում ունենալու մասին: Քիչ է հավանական այնպիսի մի իրավիճակ, երբ ալիմենտ կամ վնասի հատուցում ստացող անձը ճշտի, թե ինչ միջոցներից է կատարվում վճարումը: Դեռ ավելին, նման պարտականություն ներպետական օրենսդրությամբ վերջիններիս համար սահմանված չէ, և հետևաբար արդարացի չէ ապացուցման որևէ բեռ դնելը նրանց վրա: Ուստիև առաջարկում ենք Նախագծից հանել մեկնաբանված դրույթները կամ այլ կերպ շարադրել դրանք՝ բացառելով փաստի բացակայությունն ապացուցելու տրամաբանությունը:</p>		
16.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 24-րդ հոդված	<p>Նախագծի 24-րդ հոդվածը սահմանում է, որ գույքը բռնագանձվում է հօգուտ Հայաստանի Հանրապետության: Ըստ Նախագծի տրամաբանության՝ ստացվում է, որ եթե անձը հանցագործության պատճառով վնաս է</p>	<p>Չի ընդունվել: ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով նախատեսված վնասի հատուցման կանոնները (Գլուխ 60)</p>	<p>Չի ընդունվել:</p>

			<p>կրել, պետությունը քաղաքացիական կարգով բռնազանձված գույքը չի ուղղում այդ անձի կրած վնասների հատուցմանը: Ավելին, նախատեսված չէ որևէ կառուցակարգ, որով տուժողը հնարավորություն կունենա հետ ստանալու իրեն պատկանող գույքը: Ըստ այդմ՝ առաջանում է այն ենթադրությունը, որ պետությունն ամենևին էլ չի ստանձնում սոցիալական արդարությունը վերականգնելու և հանցագործությունից տուժած անձանց իրավունքները վերականգնելու պարտականություն: Ուստի առաջարկում ենք նախատեսել այնպիսի դրույթներ, որոնք հնարավորություն կտան հանցագործությունից տուժած անձին հետ ստանալու առանց մեղադրական դատավճռի հոգուտ պետության բռնազանձված իրեն պատկանող գույքը:</p>	<p>հնարավորություն են տալիս անձին, ում անձին կամ գույքին վնաս է պատճառվել հակաիրավական գործողության արդյունքում դիմելու՝ իրեն պատճառված վնասը հատուցելու պահանջով, հետևաբար համապատասխան հայցի առկայության դեպքում գույքը կարող է բռնազանձվել հոգուտ անձի, ում պատճառվել է վնաս: Միևնույն ժամանակ, այդպիսի պահանջի բացակայության պայմաններում ապօրինի ծագում ունեցող գույքը ենթակա է բռնազանձման հոգուտ պետության:</p>	
17.	«Լուսավոր Հայաստան»	Նախագիծ:	Խնդրահարույց է թվում Նախագծով սահմանված ապացուցողական շեմը:	Չի ընդունվել: Նախագծում չկան	Չի ընդունվել:

	կուսակցություն		<p>Բանն այն է, որ Նախագծի հիմքում դրված տրամաբանության համաձայն՝ փաստը համարվում է հաստատված կամ հերքված, եթե դրա առկայությունը կամ բացակայությունն ավելի հավանական է: Այս կարգավորումն ուղղակիորեն հակասում է օրինական ենթադրության հիման վրա փաստ հաստատելու իրավական տրամաբանությանը: Գույքի ապօրինի լինելու կանխավարկածը երբևիցե չի կարող համարվել օրինական ենթադրություն: Ուստի առաջարկում ենք փոփոխել շեմի իրավական բովանդակությունը:</p>	<p>կարգավորումներ ապացուցման շեմի վերաբերյալ՝ մասնավորապես՝ Նախագծում բացակայում է առաջարկում վկայակոչված այնպիսի կարգավորում, որը նախատեսում է, որ փաստը համարվում է հաստատված կամ հերքված, եթե դրա առկայությունը կամ բացակայությունն ավելի հավանական է: Նման կարգավորում առաջարկված էր հանրային քննարկման ներկայացված տարբերակում, սակայն այն մինչև Նախագիծը Կառավարության հաստատմանը ներկայացնելը հանվել է դրանից:</p>	
--	----------------	--	---	---	--

18.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագիծ:	<p>«Սահմանադրության 73-րդ հոդվածի տեսանկյունից խիստ խնդրահարույց է Նախագծի գործողությունը մինչ դրա ընդունումը գոյություն ունեցած իրավահարաբերությունների վրա տարածելը, քանի որ սահմանադրական այդ նորմն ուղղակիորեն արգելում է անձի իրավական վիճակը վատթարացնող օրենքներին և այլ իրավական ակտերին հետադարձ ուժ տալը: Նախագծում տեղ գտած մի շարք դրույքներ միանշանակ կարելի համարել անձի իրավական վիճակը վատթարացնող հանգամանքներ: Ուստի Սահմանադրության հետ հակասություններ չառաջացնելու համար առաջարկում ենք վերանայել Նախագծի գործողության վերաբերյալ դրույթները՝ հետ գնալով առավելագույնը մինչ այն պահը, երբ Հայաստանի Հանրապետությունում պաշտոնատար անձանց համար սահմանվել է գույքի և եկամուտների հայտարարագիր ներկայացնելու պարտականություն:</p>	<p>Չի ընդունվել: Անդրադառնալով անձի իրավական վիճակը վատթարացնող օրենքների և այլ իրավական ակտերի հետադարձ ուժի արգելքի սահմանադրաիրավական հարցին՝ ՀՀ Սահմանադրական դատարանն իր մի շարք որոշումներում հաստատել է, որ համապատասխան սկզբունքը, ի թիվս այլնի, իրավական անվտանգության սկզբունքի հետ մեկտեղ կոչված է ապահովելու հարգանքը լեգիտիմ ակնկալիքների հանդեպ: ՀՀ Սահմանադրական դատարանի այս դիրքորոշման լույսի ներքո, սահմանադրական սկզբունքը չի կարող</p>	Չի ընդունվել:
-----	------------------------------------	----------	--	---	---------------

				մեկնաբանվել այնպես, որ պաշտպանի իրավունք, որը չի ծագել անձի մոտ մինչև օրենքի ուժի մեջ մտնելը (սեփականության իրավունք)՝ հիմք ընդունել գույքի՝ ապօրինի ծագում ունենալը:	
19.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագիծ:	Որքան էլ Նախագծով առաջարկվող վարույթը ներկայացվի քաղաքացիական դատավարության շրջանակներում, այն միևնույն է պարունակում է հանրային իշխանական տարրեր՝ այդպիսով առաջացնելով վարույթի մյուս կողմի իրավունքների պաշտպանության արդյունավետ երաշխիքների սահմանման անհրաժեշտություն: Փաստ է, որ քաղաքացիական դատավարությունը հիմնված է կողմերի լիարժեք մրցակցության սկզբունքի վրա, ինչը չի կարելի ասել Նախագծով նախատեսվող վարույթի վերաբերյալ: Նախագիծն ընդհանրապես անտեսում է անմեղության կանխավարկածի սահմանադրական իրավունքը՝ որպես հիմնավորում նշելով, որ անմեղության կանխավարկածի սկզբունքը կիրառելի չէ	Չի ընդունվել: Ցանկանում ենք ընդգծել, որ Նախագիծը ներդնում է չհիմնավորվող հարստացման բռնագանձման ինստիտուտը, ինչին հղում կատարելով՝ Եվրոպայի Խորհրդի Խորհրդարանական վեհաժողովի թիվ 2218 բանաձևում նշվում է, որ այն, այլ մողելների հետ միասին, համատեղելի է ճանաչվել մարդու իրավունքների, այդ թվում՝ անմեղության	Չի ընդունվել:

			<p>ոչ քրեական վարույթների նկատմամբ: Սակայն հաշվի առնելով վերոգրյալ բոլոր առաջարկները՝ կարող ենք փաստել, որ Նախագիծն այնուամենայնիվ պարունակում է քրեական վարույթի տարրեր: Ուստի առաջարկում ենք վերանայել մոտեցումն անմեղության կանխավարկածի սահմանադրական երաշխիքի մասով:</p>	<p>կանխավարկածի և սեփականության իրավունքի պաշտպանության հետ: Հարկ է նշել նաև, որ ՄԻԵԴ-ը <i>Phillips v. TheUnitedKingdom</i> գործով չի համարել մեխանիզմը «մեղադրանքի առաջադրում», իսկ կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասը (անմեղության կանխավարկած) կիրառելի, այն դեպքերում, երբ բռնագանձման վարույթի նպատակը չի եղել անձի դատապարտումը կամ արդարացումը, նույնիսկ եթե դատարանը բռնագանձվող գույքի չափը որոշելու համար հիմք է ընդունել կանխավարկածը, որը</p>	
--	--	--	---	---	--

				անձը նախկինում եկամուտներ է ստացել հանցավոր գործունեության կատարման արդյունքում:	
20.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագիծ:	<p>Նախագիծն առաջարկում ենք լրացնել հետևյալ հոդվածներով.</p> <p>«Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի կամավոր հայտարարագրումը</p> <p>Մինչև սույն օրենքով սահմանված կարգով ուսումնասիրություն սկսելն անձն իրավունք ունի կամավոր հայտարարագրել իրեն պատկանող ապօրինի ծագում ունեցող գույքը: Այդ փաստի ուժով արգելվում է տվյալ գույքի նկատմամբ սույն օրենքով գույքի բռնագանձմանն ուղղված որևէ գործողություն իրականացնելը:</p> <p>Ապօրինի գույքի կամավոր հայտարարագրման գործընթացը համարվում է ավարտված, եթե Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջե է փոխանցվում գույքի շուկայական արժեքի՝</p> <p>ա) անշարժ գույքի համար՝ 36 տոկոսի չափով գումար.</p> <p>բ) այլ տեսակի գույքի համար՝ 10 տոկոսի չափով գումար:»:</p>	<p>Չի ընդունվել:</p> <p>Հաշտության համաձայնությամբ վարույթն ավարտելու հնարավորության առնչությամբ որդեգրված քաղաքականությունն արտահայտված է Նախագծի 21-րդ հոդվածով: Այն թույլ է տալիս պոտենցիալ հայցվորին մինչև հաշտության գործընթացները սկսելը ունենալ գույքի ծավալների և դրա ձեռքբերման աղբյուրների վերաբերյալ բավարար պատկերացում, ինչը կարևոր է հաշտությամբ</p>	Չի ընդունվել:

			Տոկոսների տարբերությունը պայմանավորված է համապատասխան ռիսկի հաշվարկով՝ անշարժ գույքի դեպքում գույքի հայտնաբերումն ավելի դյուրին է, մինչդեռ այլ գույքի դեպքում առկա են խնդիրներ, օրինակ՝ կանխիկ դրամական միջոցների հայտնաբերման մասով, ինչպես նաև բաժնամասերի/բաժնետոմսերի/փայերի դեպքում դրանց իրական արժեքը սահմանելու հետ կապված:	վարույթն ավարտելու հնարավորությունը ճիշտ գնահատելու համար:	
21.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Հոդված՝ անցումային դրույթներ:	Նախագծի անցումային դրույթներն առաջարկում ենք լրացնել հետևյալ հոդվածով. «Կառավարությունը մեկ ամսվա ընթացքում ընդունում է իրավական ակտեր, որոնցով կարգավորվում է ապօրինի գույքի կամավոր հայտարարագրման գործընթացը:»:	Չի ընդունվել: Առաջարկը չի ընդունվել նախորդ առաջարկի չընդունման համատեքստում, քանի որ առաջարկվող փոփոխությունն ուղղակիորեն կապված է նախորդ առաջարկի հետ:	Չի ընդունվել:
22.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Հոդված 35:	Միաժամանակ առաջարկում ենք անցումային դրույթներում նախատեսել, որ օրենքը գործում է սահմանափակ ժամանակահատվածով (օրինակ 5 տարի, 1 անգամ մինչև 2 տարով երկարաձգման հնարավորությամբ):	Չի ընդունվել: Նախագծի ընդունման նպատակը կոռուպցիոն բնույթ հանցագործությունների	Չի ընդունվել:

			<p>Այսպես հնարավորինս կչեզոքացվի օրենքի բացասական ազդեցությունը ներդրումային միջավայրի վրա:</p>	<p>միջոցով ստացված անօրինական ակտիվները և դրա հետևանքով պետությանը պատճառված վնասը վերականգնելն է, ինչպես նաև հետագայում նման հանցագործությունները կանխելն է: Ապօրինի ճանապարհով ստացված ակտիվների բռնագանձման կիրառումը վերահաստատում է կարևորագույն սկզբունք՝ ոչ ոք չպետք է եկամուտներ ստանա հանցավոր ճանապարհով: Հետևաբար գտնում ենք, որ օրենքի գործողությունը ժամկետով սահմանափակելը չի կարող արդարացված լինել:</p>	
--	--	--	---	---	--

23.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագիծ:	Նախագծով «շահագրգիռ անձիք» եզրի օգտագործումը. ներպետական դատավարական իրավունքում կարող է հանգեցնել մեկնաբանության և կիրառության խնդիրների, քանի որ դատավարական օրենսդրությունը նախատեսում է դատավարության մասնակիցների, գործին մասնակցող անձանց և կողմերի կատեգորիաները, ինչպես նաև այս սուբյեկտների համար դատավարական իրավունքների որոշակի շրջանակ: Ըստ այդմ, առաջարկում ենք վերանայել «շահագրգիռ անձիք» բառակապակցության օգտագործումը Նախագծում:	Ընդունվել է: Նախագծով սահմանվում է «շահագրգիռ անձ» հասկացությունը, համաձայն, որի վերջինս այն անձն է ում իրավունքների վրա կարող է ազդել գույքի բռնագանձումը: Նախագծում իրականացվել են փոփոխություններ ապահովելու համար որ «շահագրգիռ անձ» հասկացությունն օգտագործվի միայն ուսումնասիրության իրականացման փուլի նպատակներով:	Ընդունվել է:
24.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	«Պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց	«Պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում առաջարկվում է կատարել լրացումներ, ըստ որոնց՝ Գլխավոր դատախազությունում ավելանալու են	Չի ընդունվել: Հարկ է նկատել, որ Պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության	Չի ընդունվել:

		<p>վարձատրության մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրենքի նախագծի 1-ին հոդված:</p>	<p>գլխավոր դատախազի՝ ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վարույթը համակարգող տեղակալի (12,50 դրույքով), «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքով նախատեսված գործառույթներ իրականացնող վարչության պետի (10.00 դրույքով) և նույն վարչության դատախազների (9.00 դրույքով) հաստիքներ: Ստացվում է, որ Գլխավոր դատախազությունում գոյություն ունեցող 12 վարչություններին ավելանում է ևս մեկը: Գտնում ենք, որ դատախազների ավելացվող պաշտոնների դրույքաչափն անարդարացիորեն է ավել մյուս վարչությունների դատախազների աշխատավարձից: Դեռ ավելին, նպատակահարմար չենք համարում գլխավոր դատախազի տեղակալի հաստիքի ավելացումը՝ դարձյալ մնացած տեղակալներից ավելի բարձր աշխատավարձով: Ուստի առաջարկում ենք բացառել նման տարբերակված մոտեցումը տարբեր գործառույթներ իրականացնող դատախազների վարձատրության նկատմամբ:</p> <p>Մյուս կողմից, անհասկանալի է թվում այն հանգամանքը, թե ինչու չի</p>	<p>մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն վարձատրության տարբեր գործակից է սահմանված օրինակ Երևան քաղաքի դատախազի (9.00) և մարզի դատախազի(8.00) համար, այնինչ վերջիններս իրականացնում են բոլորովին նույն գործառույթները՝ տարբեր վայրերում: Հետևաբար, գտնում ենք, որ որոշ իրավիճակներում, այդ թվում այս, դրույքաչափերի տարբերակումը կարող է լինել արդարացված: Այս պարագայում գտնում ենք, որ դրույքաչափի շեմի բարձրացումն արդարացված է առանձնահատուկ մասնագիտական կարողություններով</p>	
--	--	--	--	---	--

			<p>նախատեսվում ավելի բարձր վարձատրություն այն դատավորների համար, ովքեր քննելու են ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վերաբերյալ գործեր: Այդ գործերով զբաղվող դատախազների համար առավել բարձր վարձատրություն նախատեսելու տրամաբանությունն այն է, որ վարույթի քննարկվող տեսակի առկայությունը նոր է, անհրաժեշտ է առավել բարձր զգուշավորություն և պատասխանատվություն, ինչպես նաև ծանրաբեռնվածությունն է առավել: Սակայն եթե նոր ձևավորվող վարչության դատախազներն զբաղվելու են միայն ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վերաբերյալ գործերով, ապա դատավորներն այդ վարույթները քննելու են մյուս գործերի քննությանը զուգահեռ:</p>	<p>անձանց ներգրավելու անհրաժեշտությամբ: Ինչ վերաբերում է բռնագանձման հայցեր քննող դատավորների վարձատրությանը, ապա հարկ է նկատել, որ հակակոռուպցիոն դատարանների ստեղծումից հետո Նախագծով նախատեսված վարույթները պետք է քննվեն հակակոռուպցիոն դատարանների կողմից: Դատարանների ստեղծումից հետո կքննարկվի գույքի բռնագանձման հայցեր քննող դատավորների համար վարձատրության համեմատաբար բարձր գործակից նախատեսելու հարցը:</p>	
--	--	--	---	---	--

25.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Նախագիծ և «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության» մասին ՀՀ օրենքի 6-րդ մաս:	<p>«Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի 6-րդ հոդվածը նախատեսում է հետևյալը, որ յուրաքանչյուր անձ իր նկատմամբ քրեական գործի հարուցումը մերժվելուց կամ հարուցված քրեական գործի վարույթը կարճվելուց՝ հանցագործության դեպքի բացակայության կամ արարքի կատարման մեջ հանցակազմի բացակայության պատճառով, կամ պատճառված վնասը քրեական օրենքով օրինաչափ համարվելուց կամ իր նկատմամբ արդարացման դատավճիռ կայացվելուց կամ ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վարույթն ավարտվելուց հետո՝ եռամսյա ժամկետում, իրավունք ունի օպերատիվ-հետախուզական գործունեություն իրականացնող մարմիններից պահանջելու իր նկատմամբ իրականացված օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների հետևանքով ստացված նյութերը և փաստաթղթերը:</p> <p>Հարց է ծագում, թե ինչպես կարող</p>	<p>Չի ընդունվել:</p> <p>Հարկ է նշել, որ Նախագծի 10-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ նախնական ապահովման միջոցների կիրառումից, իսկ կիրառման անհրաժեշտության բացակայության դեպքում ուսումնասիրության արդյունքների նախնական ամփոփումից անմիջապես հետո իրավասու մարմնի որոշմամբ հայց հարուցելու հիմքերի ուսումնասիրության ընթացքը կասեցվում է, եթե հայցի հիմքում դրվելու են նախնական քննության տվյալներ, որոնք չեն հրապարակվել քրեական վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից: Սույն հոդվածի</p>	<p>Չի ընդունվել:</p>
-----	------------------------------------	--	--	---	----------------------

			<p>է անձը պահանջել քրեական և քաղաքացիական զուգահեռ ընթացող վարույթներից մեկի ավարտի դեպքում նշված նյութերը, երբ մյուս վարույթը դեռ ընթացքի մեջ է: Ավելին, հնարավոր են դեպքեր, որ քաղաքացիական վարույթն ավարտվի, քանի դեռ քրեական գործը գտնվում է մինչդատական վարույթում, որը գաղտնի է: Հետևաբար այս կարգավորման պայմաններում հետախուզական գործունեություն իրականացնող մարմնի կողմից նյութերի և փաստաթղթերի տրամադրումը կարող է խախտել զուգահեռ վարույթի գաղտնիությունը: Կարծում ենք՝ նպատակահարմար կլիներ բացառություն սահմանել զուգահեռ ընթացող վարույթների համար: Նույն խնդիրն առկա է նաև նույն հոդվածի 4-րդ մասի կարգավորման մեջ, որում նշվում է, որ սույն հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված նյութերը ենթակա են ոչնչացման անձինկատմամբ քրեական գործի հարուցումը մերժվելուց կամ հարուցված քրեական գործի վարույթը կարճվելուց կամ ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վարույթն ավարտվելուց՝ հանցագործության դեպքի</p>	<p>հիման վրա ուսումնասիրության ընթացքի կասեցման որոշում կայացնելու դեպքում կասեցվում են ուսումնասիրության ընթացքի հետ կապված բոլոր ժամկետները: Նախնական քննության ավարտից հետո կասեցված ժամկետների ընթացքը շարունակվում է ժամկետի մնացած մասով: Հետևաբար մինչդատական վարույթի ընթացքում իրականացված օպերատիվ հետախուզական միջոցառումների արդյունքում ձեռքբերված տեղեկությունները «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին»</p>	
--	--	--	---	---	--

			<p>բացակայության կամ արարքի կատարման մեջ հանցակազմի բացակայության պատճառով, կամ պատճառված վնասը քրեական օրենքով օրինաչափ համարվելուց կամ անձի նկատմամբ արդարացման դատավճիռ կայացվելուց հետո՝ եռամսյա ժամկետում:</p> <p>Ենթադրվում է, որ սա տեխնիկական բացթողում է, քանի որ ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վարույթը չի կարող ավարտվել հանցադեպի կամ հանցակազմի բացակայության հիմքով: Հաշվի առնելով նշվածը՝ առաջարկում ենք վերանայել քննարկվող օրենքում նախատեսվող լրացումները:</p>	<p>Օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն ենթակա են տրամադրման կամ ոչնացման, եթե դրանք չեն օգտագործվում ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վարույթի շրջանակում, իսկ օգտագործվելու դեպքում ենթակա են տրամադրման՝ վարույթն ավարտվելուց հետո:</p> <p>Վերոգրյալը հաշվի առնելով՝ գտնում ենք, որ զուգահեռ վարույթի գաղտնիության հարցը և օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների արդյունքների տրամադրման հարցը լիարժեք կարգավորված է: Իսկ ուսումնասիրության նյութերի հասանելիության հարցը կարգավորված է</p>	
--	--	--	--	--	--

				Նախագծի 16-րդ հոդվածով:	
26.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	Հայաստանի Հանրապետո ւթյան քաղաքացիա կան դատավարու թյան օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին Հայաստանի Հանրապետո ւթյան օրենքի նախագծի 3- րդ հոդված:	Քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում նախատեսվող փոփոխություններից ակնհայտ է դառնում, որ գաղտնի տեղեկությունների տրամադրման վարույթը քննվելու է հատուկ վարույթի կարգով: Սա խիստ վիճահարույց է այն առումով, որ հատուկ են համարվում հիմնականում այն վարույթները, որոնցում չկան հակադարձ շահերով օժտված կողմեր: Պատահական չէ, որ հատուկ վարույթում վեճ առաջանալու դեպքում դատարանը չի շարունակում քննել գործը հատուկ վարույթում՝ հայցը թողնելով առանց քննության (Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 180-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8-րդ կետ): Օրենքով պահպանվող գաղտնի տեղեկությունների տրամադրման վարույթում առկա են հակադիր շահերով օժտված կողմեր: Այն, որ կողմերից մեկը չունի այդ վարույթին մասնակից դառնալու հնարավորություն, չի նշանակում, որ վարույթը տեղավորվում է օրենսգրքով սահմանված հատուկ վարույթների	Ընդունվել է մասնակի: Ստացված այլ առաջարկի հիման վրա ապացույցի ստացումը նախատեսվել է որպես մինչև հայցի հարուցումը ապացույցներ պահանջելու դեպք և հեռացվել է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում համապատասխան լրացում կատարելու առաջարկը:	Ընդունվել է մասնակի:

			տրամաբանության մեջ: Ուստի առաջարկում ենք վերանայել այս կարգավորումները ևս:		
27.	«Լուսավոր Հայաստան» կուսակցություն	«Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի 1-ին և 2-րդ հոդվածներ:	Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքում կատարվող լրացումներով առաջարկվող հանցակազմերում դիտավորությունը, որպես սուբյեկտիվ կողմ, չի նշվում, ինչը չի բխում որպես լրացում առաջարկվող հանցատեսակների տրամաբանությունից: Առաջարկում ենք լրացնել:	Չի ընդունվել: Հարկ ենք համարում շեշտել, որ Քրեական օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ անզգուշությամբ կատարված արարքը հանցագործություն է, եթե դա հատկապես նախատեսված է սույն օրենսգրքի Հատուկ մասով: Հետևաբար, եթե Հատուկ մասի հոդվածում չկա նշում մեղքի ձևի մասին, հանցակազմում մեղքը դրսևորվում է միայն դիտավորությամբ:	Չի ընդունվել:
28.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետ:	Նախագծի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետից հանել «բ» ենթակետը:	Չի ընդունվել: Հարկ է նշել, որ միջազգային փորձի	Չի ընդունվել:

				<p>ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ քրեական հետապնդում իրականացնելու վաղեմության ժամկետները անցած լինելը այն առանցքային հիմքերից է, որոնց դեպքում կարևորվում է առանց մեղադրական դատական ակտի գույքի բռնագանձման մեխանիզմների առկայությունը:</p>	
29.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 5-րդ հոդված:	Նախագծի 5-րդ հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ 4-րդ մասով. «Արգելվում է սկսել ուսումնասիրություն, եթե անցել են քրեական գործի հարուցման վաղեմության ժամկետները»:	Չի ընդունվել: Առաջարկը չի ընդունվել նախորդ առաջարկի չընդունման համատեքստում, քանի որ առաջարկվող փոփոխությունն ուղղակիորեն կապված է նախորդ առաջարկի հետ:	Չի ընդունվել:
30.	«Բարգավաճ Հայաստան»	Նախագծի 7-րդ հոդվածի	Նախագծի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մաս շարադրել հետևյալ բովանդակությամբ.	Չի ընդունվել: Օրենքի կիրառելիությունը	Չի ընդունվել:

	կուսակցություն	2-րդ մաս:	«Հիմք ընդունելով ապօրինի ծագում ունեցող գույքի վերաբերյալ հայտնի հանգամանքները՝ իրավասու մարմինը որոշում է ուսումնասիրվող ժամանակահատվածը, որը կարող է ներառել բացառապես սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելուց հետո ընկած ժամանակահատվածը»:	դրա ընդունումից առաջ ձեռքբերված գույքի նկատմամբ բխում է ինստիտուտի էությունից և ուղղակիորեն նախատեսված է նաև այլ երկրների ոլորտային օրենքներով, այդ թվում՝ օրինակ՝ Իռլանդիայի, Բուլղարիայի և Միացյալ Թագավորության օրենսդրությամբ:	
31.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 20-րդ հոդվածի 1-ին մաս:	Նախագծի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասից հանել «սույն օրենքով նախատեսված առանձնահատկությունների հաշվառմամբ» բառերը:	Չի ընդունվել: Դրույթի նման բովանդակությունը կոչված է ընդգծելու վարույթի առանձնահատկությունը քաղաքացիադատավարական ընդհանուր կանոններից, հարկ է նկատել, որ նման ձևակերպումներ կարելի է հանդիպել նաև ներկայիս Քաղաքացիական	Չի ընդունվել:

				դատավարության օրենսգրքի կարգավորումներում, մասնավորապես՝ 235-րդ հոդվածը, որը վերաբերում է հատուկ վարույթներին:	
32.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 20-րդ հոդվածի 2-րդ մաս:	Նախագծի 20-րդ հոդվածի 2-րդ մասից հանել « Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման հարաբերություններում գործում է գույքի՝ ապօրինի ծագում ունենալու կանխավարկածը, քանի դեռ անձը, ում պատկանում է ապօրինի ծագում ունեցող գույքը, չի ապացուցել գույքի ձեռքբերման օրինականությունը:» նախադասությունը:	Չի ընդունվել: Գույքի ապօրինի ծագում ունենալու հերքելի կանխավարկածի օգտագործումը խրախուսվում է Սթար նախաձեռնության ուղեցույցով և արդեն օգտագործվում է այլ երկրների, այդ թվում՝ Սլովենիայի և Բուլղարիայի համարժեք օրենսդրական մեխանիզմներում:	Չի ընդունվել:
33.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 22-րդ հոդվածի 1-ին մաս:	Նախագծի 22-րդ հոդվածի 1-ին մաս շարադրել նոր խմբագրությամբ. «Դատարանը Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական	Չի ընդունվել: Գույքի ապօրինի ծագում ունենալու հերքելի կանխավարկածի	

			դատավարության օրենսգրքով կայացնում է վճիռ՝ հիմք ընդունելով հայցվորի և պատասխանողի կողմից ներկայացված ապացույցները»:	օգտագործումը խրախուսվում է Սթար նախաձեռնության ուղեցույցով և արդեն օգտագործվում է այլ երկրների, այդ թվում՝ Սլովենիայի և Բուլղարիայի համարժեք օրենսդրական մեխանիզմներում:	
34.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 22-րդ հոդվածի 3-րդ մաս:	Նախագծի 22-րդ հոդվածից հանել 3-րդ մասը:	Չի ընդունվել: Գույքի ապօրինի ծագում ունենալու հերքելի կանխավարկածի օգտագործումը խրախուսվում է Սթար նախաձեռնության ուղեցույցով և արդեն օգտագործվում է այլ երկրների, այդ թվում՝ Սլովենիայի և Բուլղարիայի համարժեք օրենսդրական մեխանիզմներում:	Չի ընդունվել:

35.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն	Նախագծի 22-րդ հոդված՝ 5-րդ մաս:	Նախագծի 22-րդ հոդվածի 5-րդ մասում «քսանհինգ» բառը փոխարինել «հիսուն» բառով:	Ընդունվել է: Նախագծում կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:	Ընդունվել է:
36.	Պատգամավոր Վլադիմիր Վարդանյան	Նախագծի 22-րդ հոդված՝ 5-րդ մաս:	Նախագծի 22-րդ հոդվածի 5-րդ մասում «քսանհինգ» բառը փոխարինել «հիսուն» բառով:	Ընդունվել է: Նախագծում կատարվել է համապատասխան փոփոխություն:	Ընդունվել է:
37.	ՀՀ Կառավարություն	Նախագծերի փաթեթ:	Առաջարկվող փոփոխությունները՝ ըստ կից ներկայացվող տեղեկանքի:	Ընդունվել է:	Ընդունվել է: